

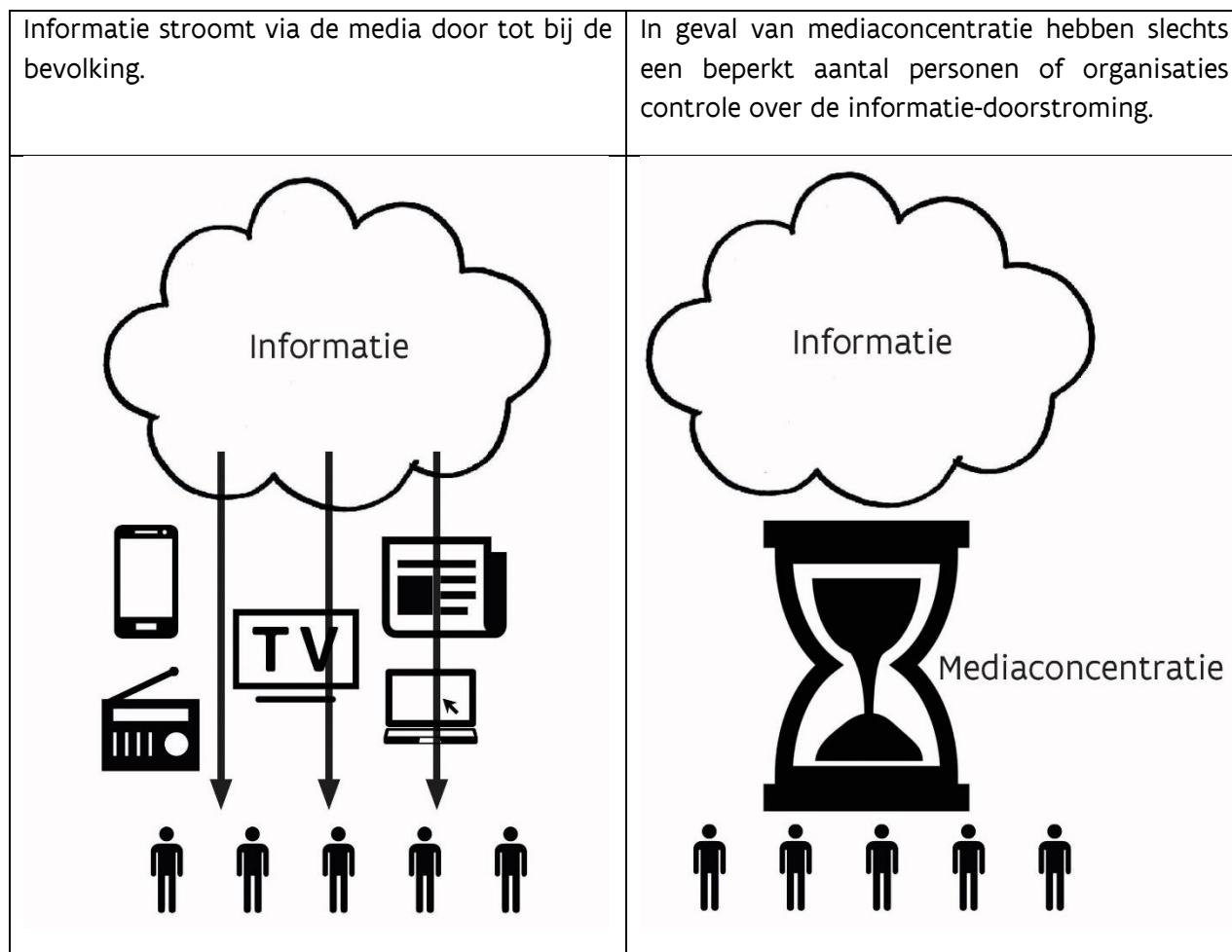
Inhoud

1	Waarom willen we weten of er mediaconcentratie is?	2
2	Wat is mediaconcentratie? Hoe meten we mediaconcentratie?	4
2.1	Waardeketen voor mediaproducten	8
2.2	Verschillende soorten mediaconcentratie	12
3	Hoe staat het met mediaconcentratie in Vlaanderen?	13
3.1	Horizontale mediaconcentratie	14
3.2	Verticale Mediaconcentratie	16
3.3	Crossmediale tendensen	19
3.4	Verstrengeling van de mediagroepen	20
4	Besluit	23
5	Bijlage: Trends in het Vlaamse Medialandschap	24
5.1	Radio	24
5.2	Televisie	25
5.3	Geschreven pers	28
5.4	Internet	30

1 Waarom willen we weten of er mediaconcentratie is?

Mensen stemmen hun gedrag af op basis van informatie die ze uit de media halen. Bijvoorbeeld:

- Afhankelijk van het weerbericht neem je een zonnebril of paraplu mee.
- Op een vlog praten vloggers over een interessante nieuwe film en je beslist om de film te gaan bekijken.
- De mediaberichtgeving over een bepaald onderwerp, bepaalt voor een groot deel je standpunt over dat onderwerp

Via de media wordt informatie beschikbaar gesteld dat ons gedrag op verschillende manieren bepaalt. Mediaconcentratie heeft dus potentieel beperkende gevolgen voor de democratie en voor de economische welvaart.

- Als burger maken we gebruik van de informatie die we via de media opvangen om onze politieke keuzes te maken. Mediaconcentratie kan er voor zorgen dat minder gunstig nieuws over politici onder de mat wordt geveegd, zodat kiezers toch nog stemmen voor zulke politici. Mediaconcentratie kan ook zorgen voor eenzijdige berichtgeving (*bv. enkel de grote politieke partijen komen aan bod; kleine, nieuwe politieke partijen krijgen nauwelijks media-aandacht*).

- Informatie bepaalt ook onze economische keuzes (als consument of ondernemer) *(bv. wanneer we in de pers vernemen dat de benzineprijs stijgt, zullen we nog snel de tank vullen. Als er goed weer aangekondigd wordt, zullen de slagers barbecuevlees in promotie zetten.)*. Als de informatie door mediaconcentratie vertekend of achtergehouden wordt, zullen de consumenten en ondernemers niet meer de meest optimale beslissingen kunnen nemen en is er welvaartsverlies. Tot slot leidt mediaconcentratie ook tot een grotere drempel voor nieuwe toetreders tot de markt, wat innovatie in de weg staat.

Uiteraard is dit geen zwart-witverhaal. Mediaconcentratie kan ook voordelen hebben. Zeker in een kleiner taalgebied kunnen grote mediabedrijven profiteren van schaalvoordelen en kunnen ze zo concurreren met buitenlandse mediagroepen. Bovendien heeft mediaconcentratie ertoe geleid dat ondernemingen in moeilijkheden gered konden worden.

2 Wat is mediaconcentratie? Hoe meten we mediaconcentratie?

Concentratie meet de mate waarin bedrijven in een bepaalde markt controle uitoefenen over de productie, distributie, werkgelegenheid etc (Biltereyst, 2006, p. 213).

Mediaconcentratie kan vanuit verschillende invalshoeken benaderd kan worden.

In het geval van een democratische benadering vindt men het belangrijk dat diverse opinies aan bod kunnen komen. Er zal daarom gewerkt worden met inhoudsanalyses. Zo wordt nagegaan of er verschillende stukken in verschillende media ook effectief verschillende inhoud bevatten.

Voorbeeld: Het Laatste Nieuws, Het Nieuwsblad en Gazet van Antwerpen behoren tot twee verschillende mediagroepen, met name DPG Media (Het Laatste Nieuws) en Mediahuis (Het Nieuwsblad en Gazet van Antwerpen). Alle drie richten zich op een verschillend doelpubliek. Desondanks is er soms weinig verschil tussen de rapportage. Vergelijk onderstaande artikels van Het Laatste Nieuws, Het Nieuwsblad en Gazet van Antwerpen van 10 oktober 2022 over de explosie op de Kerch-brug die het Russische vasteland verbindt met het geannexeerde schiereiland de Krim.

Meisje van 3 overleeft
als enige drama in crèche:
**«Ze dacht dat haar
vriendjes slapen»**

[illegible]

Noord-Korea vuurt alweer ballistische raketten af

Noord-Korea heeft mogelijk twee ballistische raketten afgevuurd richting het oosten. Dat zeggen de Japanse kustwacht en het Zuid-Koreaanse leger. De raketten zouden anderszins al zijn neergelaten in het door de Verenigde Staten aangewezen economische zone van Japan. De raketlancering is al de tweede in haar soort in twee weken tijd. Afgelopen dinsdag liet Noord-Korea voor het eerst sinds vijf jaar een middellange afstandsraket over Japan vliegen. Het land beweert dat de raketlanceringen zelfverdediging zijn tegen een tot drie dreigementen van de VS. De spanning tussen Noord- en Zuid-Korea liep de voorbije maanden hoog op. Ook Japan is bezorgd om de rakettesten voor hun kustlijn en voerde samen met Zuid-Korea en de VS testen uit als waarschuwing voor Noord-Korea. (HVL)

Duits leger heeft slechts munitie voor twee dagen oorlog

Het is ooit anders geweest, maar het Duitse leger heeft maar munie voor twee dagen voor. Alleen al voor voldoende munie zou 20 miljard euro extra nodig zijn. De regering heeft na de Russische invasie in Oekraïne weliswaar 100 miljard euro extra gereserveerd voor het leger, maar munie zou uit de defensiebegroting moeten worden betaald, niet uit de speciale pot. Vertegenwoordigers van de defensie-industrie bekritiseren het Duitse ministerie van Defensie. Dat zou niets hebben gedaan met het aanbod om sneller en meer te produceren.

ANALYSE VERNIELING VAN KRIMBRUG KAN NIEUWE...

Een explosie heeft zaterdagochtend de gloednieuwe brug tussen de Krim en Rusland gedeeltelijk vernield. Een aanval met grote symbolische waarde, die wellicht ook de Russische president liet ontploffen toen hij het nieuws hoorde, maar ook één die een nieuwe en zeer gevaarlijke fase van de oorlog kan inluiden. Of Oekraïne erachter zit, is nog niet bekend.

Erwin VERHOEVEN

DE EXPLOSIE DIE
WELLICHT OOK
POETIN DEED
ONTPLOFFEN

Door de ontploffing ligt een deel van de Krimbrug in zee. Op de rails parallel aan de baan vatte een trein vuur.

"Dit incident zal de president waarschijnlijk persoonlijk raken. Het gebeurde enkele uren na zijn 70ste verjaardag, hij sponsoorde en opende de brug zelf, en ze is gebouwd door een jeugdvriend."

BRITS-MINISTERIE VAN DEFENSIE

Bom op flatgebouw in Zaporizja: 12 doden

Bij nieuwsovereenkomsten op de stad Zaporizja, in het zuidoosten van Oekraïne, zijn zeker 12 mensen omgekomen, 49 anderen, onder wie kinderen, liggen in het ziekenhuis. Het Oekraïense leger heeft gezegd dat de dood en het sterfelijk offer van braven binnen het staatsbestaat recht doet aan inwoners zelf al 170 dagen in de gevechten met de Russen. In de nacht van zaterdag op zondag een flagebois van negatieve berichten. Vijf andere haizen werden met de grond gelijkgevoerd. De Russen worden beschuldigd van grof geweld tegen de bevolking. Daarbij sterven volgens de Oekraïense autoriteiten 17 mensen, onder wie een kind. Dergelijke Zaporizja is een van de meest gevechtsgewone week geledes door Rusland werd gehandhaafd, samen met Donetsk, Loehansk en Cherson, Russische troepen bezetten ongeveer 70 procent van de regio. Ze hebben de regio's hoofdstad Zaporizja niet in handen. (S3)

Sergei Sarovikhin is de nieuwe bevoegdhebber van de Russische troepen in Oekraïne. De 55-jarige vader van twee heeft de reputatie 'volstrekt meedogenloos' te zijn. Niet enkel tegenover tegenstanders, maar ook tegenover zijn eigen personeel.

Devethobber Serge
Surovkin (55), Pskov A

WIE IS DE NIEUWE «VOLSTREKT MEEDOGENLOZE» RUSSISCHE BEVELHEBBER?

«Hij dreef zelfs eigen kolonel tot zelfmoord»

Surovikin is een veteraan van de Sovjet-invasie in Afghanistan in de jaren 80 en vocht ook in Tsjetsjenië in de jaren 90 en 2000 – oorlogen waarbij hij naar verluidt meermalen gewond raakte.

Bevel om te schieten

Tien in 1991 leden van de regering van de Sovjet-Unie een staatsgreep probeerden te plegen, stond hij aan het hoofd van een gewapende divisie. Hij stuurde die door barricades van pro-militarische demonstranten en gaf opdracht op hen te schieten. Drie mensen lieten daarbij het leven... die zijn het hoogst symboolisch dat hij - de enige officier die bij de Augustustaatsgreep beval om op revolutionairen te schieten - nu verantwoordelijk wordt voor de strijd om de Sovjet-Unie te herbellen met de Russische politiekoloog Grigory Yudin op.

Surovikin draaitke zes maanden de cel in voor de drie doden, maar werd zonder proces weer vrijgelaten. Enkele jaren nadien kreeg hij een voorwaardelijke gevangenisstraf voor illegale handel in wapens, maar die veroordeling werd later ongedaan gemaakt.

Onder zijn aanvoering drengen de Russen in 2017 de Syrische rebellen terug. Dat gebeurde evenwel niet zonder slag of stoot, want Surovikin werd er beschuldigd van 'schonereisende praktijken' zoals 'tijploem-bardementen', waarbij onschuldige burgers niet gespaard bleven.

Uitgekaafd

«Al dertig jaar lang wordt de carrière van Surovikin gekenmerkt door beschuldigingen van corruptie en wreedheid», schrijft de Britse inlichtingendienst in een recent rapport. «Zelfs naar Russische normen is hij een

voorlopig geen schuldigen aan – al kijken velen toch in de richting van Kiev.

Voorspel

In augustus voerden Oekraïense commando's al andere sabotage-acties uit op de Krim. Onder meer de militaire luchthaven van Saki en de basis van Djankoi waren het doelwit. De acties vormden toen het voorspel van het Oekraïense tegenoffensief in het zuiden. De afgelopen weken nam het militaire verkeer over de brug fel toe, omdat Rusland tanks en artillerie overbracht naar het front in de Chersoe-regio om de Oekraïense voorrukking daar te stoppen.

De slag bij Cherson zelf mocht nog tegenvallen. De aanval op de Krimbrug kan bedoeld zijn om de bevoorrading van de Russen daar te bemoeilijken en hun materiaal verder te ondermijnen. In plaats van reëlelijk vervoer over de weg en haiten het schielbereik van de Oekraïners, moet de Russische logistiek na over de zee van Azov tot Marijopolen dan via de enige spoorlijn richting front bij Cherson. Een spoorlijn die reëlelijk dicht bij het front lag. Hoe lang? Dat hangt af van de tijd die het kost om de brug terug open te stellen en te herstellen. De berispingen daarvoor lopen uiteen, van één dag voor het gedeeltelijke heremmen van het verkeer tot twee maanden voor volledige herstel.

Nationale veiligheidsraad

[illegible]

Islet was ook de spoorwegverbinding tussen de bestaande 19 kilometer lang twee eilanden, op pijlers 35 meter boven de zee van Azov en de Zwarte Zee. Het wachten op de ferry behoeft voortaan niet het verdrielen. Het goedertemoopt wordt voor opgedragen, wat de prijs van veld producties van de zee dan boven het wat presteert en de populariteit van Poetin daar nog vergrootte.

Nog voor de oorlog in Oekraïne uitbrak, was de brug ook al van groot militair belang. De basis van Sebastopol, hoofdkwartier van de Zwarte Zeevloot, was toen Oekraïne. De stad was al van oudsher een uitvalsbasis van de Russische marine. Het gramesseeds schiedland werd na 2014 sterk gemoederd door het Kremlin.

Truck kwam uit Rusland

Sinds februari is het militair belang van de brug van Kerstj alleen maar toegenomen. Rusland viel in februari het zuiden van Oekraïne aan vanuit de Krim. Troepen en bevoorrading aanvoeren gebeurde hoofdzakelijk via de brug, de enige rechtstreekse link tussen Rusland en het schiereiland. Ze nog steeds van enorm logistiek belang voor

De aanval kan bedoeld zijn om de bevoorrading van de Russen te bemoeilijken en hun moraal verder te ondermijnen

[illegible]

BUITENLAND

Poetin krijgt het zwaar te verduren van achterban na aanslag op Krimbrug

RUSLAND De brug aan de Krim daverde zaterdag bij de spectaculaire aanslag op haar grondvesten. Het Kremlin ook. Onder de elite rond Poetin zijn de spanningen nog opgelopen, en voor de president zelf is de aanslag een enorme drein. Dat hij niet onmiddellijk wraak nam, wordt hem openlijk aangerekend. Ook de strijd in het zuiden wordt na de aanslag alleen moeilijker.

PETER MULLEMAN

A WEER TOT OP HET BOT VERNEDERD

Het zinken van de Moskva, de aanval op de luchtbazen van de Krim en nu de aanslag op de brug. Drie keer al werden het Russische leger en de president tot op het uiterste gedwongen, door wendingen in de oorlog die als onmogelijk werden beschouwd. De aanslag op de Krimbrug is de meest mysterieuze van de drie. Volgens de officiële Russische versie ontloopte er een vrachtwagen gevolgd door een explosie. Een deel van het wegdek stortte in en de spoorlijn werd zwaar beschadigd door een hevige brand in zes wagons geladen met olie. De Russische vrachtwagen werd beschouwd door een 55-jarige man uit Azerbeïdjan, die onkwam - in totaal vielen er drie doden.

Interne afrekening?

Het Kremlin probeerde onmiddellijk aan de aanslag controle te doen. De staatsmedia werd opgedragen de schade aan

de brug te minimaliseren. Er werd gesproken van een terroristische aanslag, maar Oekraïne werd aanvankelijk niet als dader aangewezen. Dit de Russische burgers te horen worden krijgen dat Oekraïne tot zoets in staat was, zou, net als bij de Moskva, het de bodde nog groter maken. De brug, die tussen het Russische vasteland en de geannexeerde Krim ligt, is een van de zwaarst beveiligde structuren. Zelfs de befaamde "ferret" troepen trokken er in het water. Maar uiteindelijk logde Poetin toch de volledige schade bij Oekraïne.

Vreemd is in elk geval dat de vrachtwagen uit Rusland kwam. Om een zo grote ontsploffing te veroorzaken, moet die volgeladen geweest zijn met explosieven. Dat die door de strikte controle aan de mi-

litaire checkpoints is kunnen geraken, sloeg iedereen dat ook niet voort. Tenzij het een operatie was met hulp van binnenland. Het spoorde Kiev aan om te stellen dat de Russische inlichtingendiensten de aanslag zelf

De aanslag werd meteen gecorrelleerd met de Russische verdediging. Voorlopiggeen positief op straat bij een aanpak van de Krimbrug, met de explosie van zaterdag.

hadden gepland. "De aanslag maakt deel uit van de interne machtsstrijd die woedt tussen de inlichtingendiensten en de privémiliteaire Wagner, en het ministerie van Defensie. De FSB (inlichtingendiensten, opvolger van de KGB, red.) wil na de verkiezingen in Oekraïne defensie minister Sergej Sjogin en een aantal generaals weg. Ze wilden de legerleiding treffen." In Kiev wijgt men er ook nog op dat de aanslag tot in detail voorbereid moet zijn. De vrachtwagen omgafte niet op het moment dat een trein met olie passeerde, waardoor ook de spoorlijn getroffen werd.

Derde machtswissel in week

De aanslag heeft de spanningen binnen de elite in het Kremlin in elk geval nog verder op de spits gedreven. Het gaat om de derde machtswissel aan de top in amper een week tijd.

dat Sjogin ontzagen was en vervangen door Alexey Dvornikov, de gouverneur van de autonome republiek Tsjetjen. Die berichten kwamen uit het kamp van het private paramilitaire leger de Wagner Group, die al een tijd aan het strijden is tegen de defensie minister. De oprichter van die groep, Jevgeny Prigozjin, gaf dit weekend in een gesprek openlijk toe dat er grote verschillen zijn tussen "liberalen" en "oorlogsgerechten" in het Kremlin.

Een kop rode vlei, onmiddellijk na de aanslag. Generaal Alexander Dvornikov moet als algemeen bevelhebber plaats ruimen voor generaal Sergej Soerovkin (55) (zie rechtsboven). Het is de derde machtswissel aan de top in amper een week tijd.

Rode lijn

President Poetin krijgt het onderu-

sen opgezien hard te verduren van zijn nationalisatie achterban. De nationalisatie, die een belangrijke steun zijn en veel te lang te wachten met zijn aanpak op de aanval. "Als er geen vergelding komt, dan zal dat een teken van zwakte zijn van de president", klinkt het onmiddellijk na de aanval. Anderen gingen tekeer over "de hypocrisie". "Ze vragen om als één man achter de president te staan, terwijl die niet terugloopt na het zinken van de Moskva, de zware verliezen aan het front en nu na de aanval op de Krimbrug."

Ongezien aanvallen waren er ook op de vicevoorzitter van de Veiligheidsraad en oud-president Dmitri Medvedev, die eerder had gezegd dat elke aanval op de brug "het overschrijden van een rode lijn" zou zijn, maar zich nu in stilzwijgen hield. Leden van de Doema, het Russische parlement, roepen de president ook op een van de "speciale militaire operatie" een anti-

Nieuwe bevelhebber is "brutaal en corrupt, zelfs naar Russische standaarden"

Na de aanslag op de Krimbrug (zie hiernaast) mocht de Russische bevelhebber Alexander Dvornikov afgevoerd worden. Zijn opvolger, generaal Sergej Soerovkin (55, foto), zeult een erg onstreden reputatie met zich mee.

Soerovkin (55, foto), zeult een erg onstreden reputatie met zich mee.

Het is het uitzonderlijk dat een personeelswissel publiekelijk wordt aangekondigd, maar door te zeggen dat Dvornikov ontslagen werd, kon het Kremlin ook zijn opvolger met veel bombast aankondigen. En die aanstelling van Soerovkin als opperbevelhebber is volgens sommige een statement dat Rusland nog lang niet van plan is om vredesovereenkomsten te worden in Oekraïne. Soerovkin is een veteraan van de burgeroorlog in Tsjetsjenië in de jaren 90, de tweede Tsjetsjenische oorlog en de Russische interventie in Syrië. Tot voor kort leidde hij ook de Russische troepen in het zuiden van Oekraïne. Maar nog meer dan een lang en heeft hij een reputatie die erg bekend is. Het Bistie ministerie van Defensie om-

schreef hem recentelijk nog als een "notoir corrupte en brutale generaal, zelfs naar de maatstaven van het Russische leger". Militaire experts schreven op internationale nieuwssites ook geen fraai beeld. "Hij staat bekend als een bevelhebber met een onstreden reputatie die erg koert is met zijn ondergeschikten en bekend staat om zijn kort lontje", zegt Michael Kofman, directeur Ruslandstudies, in The New York Times.

Soerovkin zat ook al twee keer in de cel. In augustus 1991 diende hij als luitenant en gaf hij zijn troepen het bevel om te schieten op de proemodemonstraties in Moskou. Na de dood van drie van hen bracht hij minimaal zes maanden in de gevangenis door, maar uiteindelijk werd hij zonder proces vrijgelaten. Meer zelfs, hij werd door toenmalig president Boris Jeltsin gelovend voor het "uitbreiden" van de Russische troepen in het zuiden van Oekraïne. Ook in 1995 zat hij even in de gevangenis voor illegale wapenhandel, al werd zijn veroordeling toen teruggetrokken.

Zeker 12 doden bij beschietingen in Zaporizja

Bij recente beschietingen op de stad Zaporizja, in het noordoosten van Oekraïne, zijn zeker 12 mensen omgekomen en 49 anderen, onder wie zes kinderen, in het ziekenhuis opgenomen. Dat zegt de gouverneur van de oblast Zaporizja, Oleksandr Starchuk, aan Reuters. Er komt binnen het ziekenhuis zegt dat er al 17 doden geteld zijn. Een gebouwen van negen verdiepingen raakte bij twee Russische rakettenvervalsing vernield, en vijf andere huizen werden met de grond gelijk gemaakt, aldus nog Starchuk. In een bericht op zijn Telegramkanaal. De gouverneur wachtte dat er nog mensen onder het paar lagen. Acht mensen werden gewond, bij een ander bombardement op de stad, zaterdag, vielen ook al 17 doden.

gen maken dat ze aan hun straf voor hun misdaden niet kunnen ontsnappen." Een collega van de krant Pravda riep op om Oekraïne "naar de 18de eeuw te brengen, zonder wapens, maar met de liggen wat dat betekent voor de bevolking". In tegenstelling tot het officiële verhandelen tussen de twee partijen op de brug of de strijd in Oekraïne zijn de bombardementen niet een veld van voorlichting van materiaal naar het front in het zuiden en die is gebaseerd, in Oekraïne. De berichten van de aanval op de brug deden weer open was en de troepen weer normaal reiden. Of dat ook geldt voor de lange en loadware militaire treinen, is niet duidelijk. Zeker is dat de transporten veel trager zullen verlopen dan voorheen. Poetin heeft zelf bijkomende veiligheidsmaatregelen en controles heropen door de FSB, wat de wachlijnen en de checkpoints fors zal doen oplopen.

Standpunt

Kris Vannarsenille
Opnieuw hoofdredacteur
bv@vannarsenille.be

Een begroting van kleine beetjes

Almaar meer mensen lijken de regeringen van dit land te beschouwen als een hulporganisatie in plaats van een regering. Het is de rol van de federale besturen. Ook tijdens deze federale begrotingsbesprekingen liggen er tal van hulparagen op tafel. En die maken het er voor de ministers niet gemakkelijker op. Volgens het woordenboek betekent 'begroting' 'leiding geven' en 'zien dat iets de juiste richting uitgaat'. In die logica is een begroting dan een plan waarmee je je besluitenmaatregelen financiert. Maar dat is het in België al vele jaren niet meer. Een begrotingsconclaaf gaat hier in de eerste plaats over het 'vinden' van miljarden om de financiële putten van het verleden te vullen. Vervolgens wordt het meestal een zwart strijd tussen de regeringspartijen die eindigt in een compromis dat echt besturen eigenlijk nog moeilijker maakt dan het al is. Alle partijen moeten immers iets hebben om hun kiezers mee te oasen en allemaal weten ze dat een keurig sluitende begroting voor de meeste kiezers te abstract is om verstandig te zijn.

Na twee jaar coronacrisis en midden in een energiecrisis zijn de begrotingsbesprekingen moeilijker dan ooit. Zowel al de gedingen van de samenleving staan met uitgestoken hand te wachten op steun. Veel sectoren verkeren in crisis. Sommige door de gevolgen van corona en de energiestaat, zoals de landbouw, andere doordat sluimerende problemen de voorbije jaren niet werden aangepakt, zoals de zorg. De vraag naar extra middelen uit die sector is begrijpelijk. Maar waarom de ambtenaren nu immers eysing moeten krijgen – tot 7% loonverhoging en de indexaanpassing – zonder dat daar een tegenprestatie tegenover staat en waarom er nog eens miljarden extra naar de NMBS zouden moeten gaan zonder garantie op een betere dienstverlening, is in deze barre tijden totaal onbegrijpelijk. Tenzij het de bedoeling zou zijn om de begroting helemaal te laten ontsporen.

De regering kan niet alle uitgestoken handen vullen, evenmin als het enorme gat in de Belgische begroting. Veel extra belastingen kan ze ook niet meer heffen in het land met de zwaarste belastingdruk van Europa. De samenhang van de Vlaamse regering is ook niet groot genoeg om grondige hervormingen door te voeren. Het wordt dus wellicht een begroting met hier en daar een belasting op grote vermogens en hier en daar wat geld om de eerste nood te lenigen. En morgen rezen partijen die trots vertellen wat ze voor hun kiezers uit de brand hebben gered. En alreken maar ontvreden de groenblauwen. Hoe kan het zijn dat zij zijn als Vivaldi om met iets anders zou veranderen.

GAZET VAN ANTWERPEN

NUMMER 10.000 VAN DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN

10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN

10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN

10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN

10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN

10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN

10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN

10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN

10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN

10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN

10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN

10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN

10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN

10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN

10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN

10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN

10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN

10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN

10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN

10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN

10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN

10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN

10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN

10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN

10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN

10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN

10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN

10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN

10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN
10.000 DE GAZET VAN ANTWERPEN

2 | BINNENLAND

MAANDAG 10 OKTOBER 2022

OROLOG RUSLAND OEKRAÏNE

Poetin krijgt het zwaar te verduren van achterban na aanslag op Krimbrug

Alweer tot op het bot vernederd

De brug aan de Krim daverd zaterdag op haar grondvesten bij de spectaculaire aanslag. Het Kremlin ook. Onder de rijksvader Vladimir Poetin zijn de spanningen nog opgelopen, en voor de Russische president zelf is de aanslag een enorme dreig. Dat hij niet onmiddellijk zwak nam, wordt hem openlijk aangerekend. Ook de strijd in het zuiden wordt alleen moeilijker.

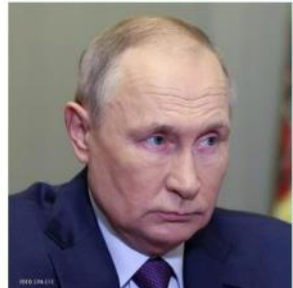
Het zinken van de Moskva, de aanvallen op de luchtmacht van de Krim en nu de aanslag op de brug. Drie keer al werden het Russische leger en de president nu op het bot vernederd, door sondingen in de oorlog die als onmogelijk werden beschouwd. De aanslag op de Krimbrug is de meest miserabele van de drie. Volgens de officiële Russische versie ontstond er een vachtwagen volgevolgd met explosieven. Een deel van het wegdek steunde in en de spoorlijn werd zwaar be-

schadigd door een hevige brand in zes wagons geladen met olie. De Russische vachtwagen werd betrouwd door een 31-jarige man uit Azerbeïdjan, die omkwam. In totaal vielen er drie doden. Internetafkeuring? Het Kremlin probeerde onmiddellijk een daverend controleren te doen. De staatsmedia werd opgedragen de schade aan de brug te minimaliseren. Er werd gesproken van terreur, maar Oekraïne werd aanvankelijk niet als dader aangewezen. Dat de Russische burgers te horen zouden krijgen dat Oekraïne tot zoorts is aan was, zou, net als bij de Moskva, het debat nog groter maken. De brug tussen het Russische veld en de goemoeske Krim is de meest miserabele van de drie. Volgens de officiële Russische versie ontstond er een vachtwagen volgevolgd met explosieven. Een deel van het wegdek steunde in en de spoorlijn werd zwaar be-

schadigd door een hevige brand in zes wagons geladen met olie. De Russische vachtwagen werd betrouwd door een 31-jarige man uit Azerbeïdjan, die omkwam. In totaal vielen er drie doden. Internetafkeuring? Het Kremlin probeerde onmiddellijk een daverend controleren te doen. De staatsmedia werd opgedragen de schade aan de brug te minimaliseren. Er werd gesproken van terreur, maar Oekraïne werd aanvankelijk niet als dader aangewezen. Dat de Russische burgers te horen zouden krijgen dat Oekraïne tot zoorts is aan was, zou, net als bij de Moskva, het debat nog groter maken. De brug tussen het Russische veld en de goemoeske Krim is de meest miserabele van de drie. Volgens de officiële Russische versie ontstond er een vachtwagen volgevolgd met explosieven. Een deel van het wegdek steunde in en de spoorlijn werd zwaar be-

Poetin roept veiligheidsraad bijeen

Russisch president Vladimir Poetin roept vandaag de nationale veiligheidsraad bijeen na aanslag van de explosie die de Krimbrug gedeeltelijk vernield heeft. Aan de vergadering doen de belangrijkste ministers, veiligheidsdiensten en het leger mee, maakte het Kremlin bekend. Poetin zal de bijeenkomst zelf leiden. De veiligheidsraad leest geregeld bijeen, ook sinds de Russische invasie in Oekraïne ruim zeven maanden geleden. De Krimbrug verbindt Rusland en het Oekraïense schiereiland Krim, dat de Russen ruim acht jaar geleden innamen. De brug werd daarna gebouwd en gold in Oekraïne als symbool van de Russische agresse. (AP)

moment dat een trein met olie passeerde, waardoor ook de spoorlijn getroffen werd. De aanslag heeft de spanningen binnen de elite in het Kremlin in elk geval nog verder op de spits gedreven. Het goemoeske van de geschieden dat Sjigov ontstegen was en verslagen door Alexey Dymakov, de gouverneur van de autonome republiek 'Jereva' en voormalig bediende van Poetin. Die berichten kwamen uit het kamp van het private paramilitaire leger Wagner Group, dat al een tijd aan het anker is tegen de minister. De oprichter van die groep, Yevgeny Prigozjin, gaf di weekend in een gesprek openlijk toe dat er grote wijzigingen zijn tussen "liberalen" en "sovereigeneerden" in het Kremlin.

Een rol rolde wel onmiddellijk na de aanslag. Generaal Aleksandr Dvornikov moest als algemeen bevelhebber plaats ruimen voor generaal Sergej Surovikin (55). Het is de derde machtswissel aan de top in amper een week tijd.

Nieuw tijl
President Poetin krijgt het oordeels oordeels land te verduren van zijn nationaalistische achterban. De militante bloggers, die een belangrijke stem zijn, verwijden de president te loka te zijn en veel te lang te wachten met zijn antwoord op de aanslag. 'Als er geen vergelding komt, dan zal dat een teken van zwakte zijn van de president', luidde het onmiddellijk.

na de aanval. Anderen gingen tekeer over 'de hypocrisie'. 'Ze vagen om als één man achter de president te staan, terwijl die niet terugkijkt na het zinken van de Moskva, de zware verliezen aan het front en nu de aanslag op de Krimbrug'. Ongerustte aanvallen waren er ook op de vicevoorzitter van de Veiligheidsraad en oud-president Dmitri Medvedev, die eerder had gezegd dat elke aanslag op de brug 'het overschrijven van een rode lijn' zou zijn, maar zich nu in stilte liet leiden. Leden van de Duma, het Russische parlement, roepen de president ook op om van de 'speciale militaire operatie' een anti-terrorismeoperatie te maken. Dan las de wet toe dat de inlichtingendiensten meer macht krijgen, komt er een volledige censuur en kan de mobilisatie uitgebreid worden. Suggesties voor wraak waren er genoeg. Een tactische lynchmob positief, was daar gelukkig geen van.

Gisteren meldde de aanval op de Krim dat de brug deels over een was en de treinen weer normaal reden. Of dat ook geldt voor de lange en bodemrijke militaire treinen, is niet duidelijk. Zeker is dat de transporten veel trager zullen verlopen dan voordien. Poetin heeft zelf bijkomende veiligheidsmaatregelen en controles bevolen door de FSB, wat de wachtdiensten aan de checkpoints kan zal doen oplopen.

PETER MEULENS
Oekraïners in Kryn zoeken bij een aangestuurde poging van de brug. 21) kunnen wel lachen met de Russische vernedering. (van rechts)

ingendiensten meer macht krijgen, komt er een volledige censuur en kan de mobilisatie uitgebreid worden. Suggesties voor wraak waren er genoeg. Een tactische lynchmob positief, was daar gelukkig geen van.

Gisteren meldde de aanval op de Krim dat de brug deels over een was en de treinen weer normaal reden. Of dat ook geldt voor de lange en bodemrijke militaire treinen, is niet duidelijk. Zeker is dat de transporten veel trager zullen verlopen dan voordien. Poetin heeft zelf bijkomende veiligheidsmaatregelen en controles bevolen door de FSB, wat de wachtdiensten aan de checkpoints kan zal doen oplopen.

PETER MEULENS
Oekraïners in Kryn zoeken bij een aangestuurde poging van de brug. 21) kunnen wel lachen met de Russische vernedering. (van rechts)

Waarom conflict dreigt te 'bevroren' tot voorjaar 2023

De winter: vijand van Oekraïne, bondgenoot van Rusland

De aanslag op de Krimbrug vindt plaats op een zucht van de winter. In Koning Winter prikt diep in Oekraïne. Zo diep dat hij zelfs de oorlog bevroert. Een hete periode voor militairen, maar een geschenk voor Poetin. 'Slacht weer is altijd in het voordeel van wie in het defensief is', zegt militair expert Kris Quante. Eerste afspraak over twee weken de beruchte respectie.

Nog een paar weken en in Oekraïne begint het regneren. Geen herfstweer zoals wij dat kennen, maar een periode van dagelijkse stortregens die de oppervlakte veranderen in een modderpad. Het kind heeft een naam: rasputitsa. 'Zee van modder' of 'tijd zonder wegen', zeggen ze in Oost-Europa ook wel eens. In de oostelijke gebieden Donbas beginnen ze erin over eenmaal weken. In het zuidelijke Cherson krijgen ze hun douches dankzij het ijs. Warmere klimaat wat later, Iraan ontspannen, doet evenwel niet.

Op het terrein moeten we vanaf dat geen grootschalige operaties meer verwacht worden, dat er geen perspectief is langer. Danks mijden nog wel door het slijk. Maar daar is een leger als meer als de bevoorradings van wapens, manschappen, medicijnen of voedsel niet kan volgen. 'Er zal alleen nog op verharde wegen kunnen gereden worden, maar dat maakt verenigingen krevelaar voor hinderlagen, chroommollen en mistijl', zegt Kris Quante van de Koninklijke Militaire School. 'De bewegingen op de Krim dat de brug deels over een was en de treinen weer normaal reden. Of dat ook geldt voor de lange en bodemrijke militaire treinen, is niet duidelijk. Zeker is dat de transporten veel trager zullen verlopen dan voordien. Poetin heeft zelf bijkomende veiligheidsmaatregelen en controles bevolen door de FSB, wat de wachtdiensten aan de checkpoints kan zal doen oplopen.'

Na twee weken zandvloed is het vanaf midden november vechten tegen de koude. Winter is coming. In Oekraïne betekent dat nog iets. In de Krim kan het zeventien graden onder nul worden. In de Donbas meer dan twintig. Dat zet een nog grotere rem op de manoeuvres. 'Door de spectaculaire temperatuurs vries de grond op nieuw vast', zegt Quante. 'Pansveroveringen zouden opnieuw kunnen rijden. Maar niet als de grond al opengereken is door militaire operaties. Bovendien is het materieel niet voorzien op zulke temperaturen. Laat staan dat de militairen dat zijn, die aangepaste kledij moeten hebben.'

En dus bevroert het conflict op het terrein, feitelijk en figuurlijk. Niet van beide kanten wel meer focus op artillerieaanvallen om de druk op de kerk te houden. Zo 12 dagen volde, net) is een voorbode. Daarnaast zal Poetin het doek over de de ondergrondse wapenleveringen stoppen, dus moet hij de energiestand bereiden. Het verwacht meer hybride aanvallen. De mysterieuze aanslag op Nord Stream was slechts een voorbode van begin. Hij kan ook cyberaanvallen veroorzaken. (gvp)

Kris Quante
Militair expert
"De winter geeft Poetin de kans om zijn 300.000 opgeroepen reservisten te trainen."

den ook waarom Poetin zijn troepen eerder dit jaar pas op 24 februari liet aanvalen.

Welkomme rust
Voor Oekraïne komt het regenen en winterseizoen ongezogen. Sinds de succesvolle tegenaanval in de provincie Cherson van vorige maand zit het land in de winnende mod. Voor Poetin is de relatieve rust op het terrein welkom na een periode van oppervlakteverlies. 'Slacht weer is altijd in het defensief al', zegt Quante. 'De winter geeft Poetin de kans om zijn 300.000 opgeroepen reservisten te trainen, zijn budget troepen te verplaatsen of te mobiliseren en eventueel te laten ruimen.'

Volgens Quante zal de Russische president van deze winter ook gebruikmaken om 'in de diepte te werken'. Lees: nog meer elektrische centrales aanvullen en burchschelwitten raken om het moreel van de Oekraïners te berken. 'De raketaanval op Zaporizja dit weekend (vandaag zeker 12 dagen volde, net) is een voorbode. Daarnaast zal Poetin het doek over de de ondergrondse wapenleveringen stoppen, dus moet hij de energiestand bereiden. Het verwacht meer hybride aanvallen. De mysterieuze aanslag op Nord Stream was slechts een voorbode van begin. Hij kan ook cyberaanvallen veroorzaken. (gvp)

Tip voor een oefening: Zoek artikels uit verschillende media die over hetzelfde onderwerp gaan, en waarvan sommigen quasi letterlijk dezelfde inhoud hebben en anderen toch verschillen. Volgende mediabedrijven bezitten onderstaande kranten:

Naam	Ondernemingsnummer	Aanbod
DPG Media nv	432306234	De Morgen
		Het Laatste Nieuws/De Nieuwe Gazet
Mediahuis nv	439849666	De Standaard
		Gazet van Antwerpen
		Het Belang van Limburg
		Het Nieuwsblad/De Gentenaar
Mediafin nv	404800301	De Tijd

Aangezien DPG Media (VTM, Q, ...) volledig onder DPG Media Group valt, kan ook VTM nieuws bij deze oefening betrokken worden.

Wanneer mediaconcentratie vanuit economische invalshoek bestudeerd wordt, wordt vooral nagegaan hoe de verhoudingen liggen tussen de verschillende spelers op de markt. Als er bijvoorbeeld slechts één aanbieder is, kan die misbruik maken van zijn macht en veel te hoge prijzen aanrekenen.

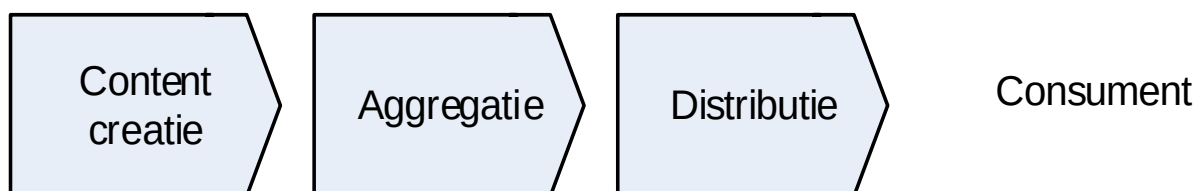
2.1 Waardeketen voor mediaproducten

Als consument krijgen we informatie geleverd onder de vorm van tv-beelden, een krant, een app, etc. Vooraleer de informatie op die manier beschikbaar gesteld kan worden, doorloopt ze een aantal stadia. De tussenstappen die nodig zijn voor de creatie van een mediaproduct, kunnen ingedeeld worden in drie categorieën:

- Contentcreatie: de aanmaak van de inhoud van het mediaproduct (bv. productiehuisen die tv-programma's maken, journalisten die een tekst schrijven voor een website, etc)
- Aggregatie: het samenvoegen van verschillende content tot één mediaproduct (bv. een website of krant)
- Distributie: de verdeling van het mediaproduct tot bij de klant (bv. kabeldistributie of zendmasten)

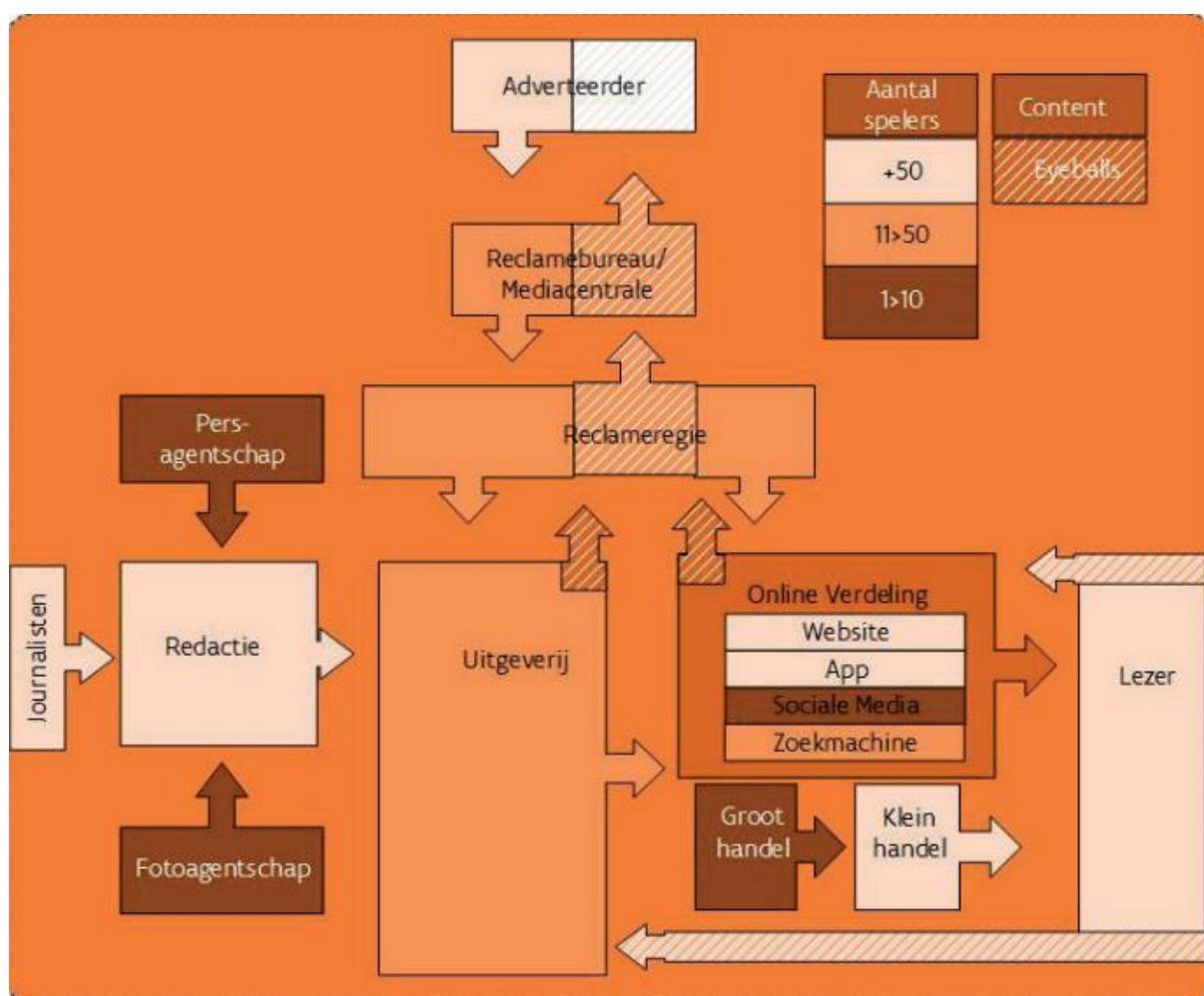
Om dit hele proces gestructureerd uit te tekenen, kan gebruik gemaakt worden van waardeketens, een concept dat door Michael Porter werd voorgesteld.¹ Elke waardeketen bestaat uit schakels. Elke schakel staat voor een stap die het product doorloopt, van grondstoffenleverancier over producent naar consument. Binnen elke schakel wordt er "waarde" toegevoegd aan het uiteindelijke product.

¹ Porter M. Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance.

Voor elke mediavorm (radio, tv, geschreven pers en internet) kan een waardeketen getekend worden. De waardeketen kan meer of minder opgesplitst worden. Binnen elke schakel van de keten kan tussen de aanwezige ondernemingen een andere marktvorm heersen (bv. monopolie, duopolie, oligopolie of concurrentie). De marktvorm is afhankelijk van het aantal aanbieders en hun verhouding tot de vraag.

Als voorbeeld ontleden we de waardeketen voor de geschreven pers. De kleur geeft reeds een eerste indicatie van de concentratie binnen elke schakel.

Figuur: Toegevoegde waardeketen geschreven pers

De werkwijze die gevolgd wordt voor de aanmaak van kranten, tijdschriften en gratis pers is in grote mate hetzelfde.

De eerste stap in de aanmaak van het blad is het schrijven van de inhoud of redactionele bijdragen. Deze stap situeert zich in de schakel 'contentcreatie'.

De **redactie** van een blad bestaat uit journalisten die in loondienst van de uitgeverij werken, en freelancejournalisten die voor meerdere opdrachtgevers werken. De journalisten zorgen voor de eigen verslaggeving.

Deze verslaggeving wordt aangevuld met informatie die geleverd wordt door **pers- en fotoagentschappen**.

Naast redactionele bijdragen bevatten bladen ook advertenties. Deze vorm van inhoud van het blad wordt mee bepaald door de **reclameregies**. Die vormen de tussenschakel tussen **adverteerders** en **mediacentrales** enerzijds, en de uitgeverijen anderzijds.

Mediacentrales geven adverteerders advies over het inzetten van communicatie, media en middelen om de door hun gewenste doelgroepen te bereiken. Reclamebureaus werken reclamespots en -campagnes uit voor de platformen die door de adverteerder werden gekozen.

De regies zorgen voor de concrete inpassing van de reclame in een blad.

Op die manier wordt de aandacht van de lezer verkocht aan de adverteerder. De markt van de geschreven pers is een duidelijk voorbeeld van een **tweezijdige markt**.

De uitgeverij ontvangt dus niet alleen inkomsten uit de verkoop van bladen, maar ook uit de verkoop van advertentieruimte. Ze biedt een platform aan waar lezers en adverteerders als het ware worden samengebracht.

Dit wordt duidelijk gemaakt in de bovenstaande waardenketen waar enerzijds inhoud (content) aan de lezer te koop wordt aangeboden en anderzijds de aandacht van de lezer (eyeballs) aan de adverteerder wordt verkocht.

Een "gratis" medium (het dagblad Metro, of een gratis website) wordt dus uitsluitend door reclame-inkomsten gefinancierd.

De volgende stap is de schakel 'aggregatie'. Uit de redactionele en commerciële inhoud wordt door de **uitgeverij** het uiteindelijke dag- of periodiek blad samengesteld. De uitgeverij zorgt voor het ontwikkelen en drukken van de bladen.

Wanneer het blad gedrukt is, is de tussenkomst van de distributieschakel vereist om het tot bij de lezer te brengen. Verschillende bedrijven kunnen instaan voor het **verdelen** van de bladen. Via de groothandel worden de kranten en magazines tot bij de krantenwinkel gebracht, waar de lezer de publicatie kan kopen. Het blad kan ook via een abonnementsformule rechtstreeks naar de klant gestuurd worden.

Hieronder vind je een voorpagina van een krant, waarop de verantwoordelijkheid voor de verschillende onderdelen aangeduid is: artikels (redactie), reclame (reclameregie), foto (agentschap) en de samenstelling van de krant (uitgeverij-distributie).

Hitlerbiograaf
Ian Kershaw
'Poetin wil een
geschiedenis
schrijven die al
achterhaald is'
30-31

Roomies
Een bloedmooie serie over
vriendinnen en liefde
weekblad

**Vanaf zaterdag
22 oktober**
krijgen onze
abonnees
een heel
groot
cadeau.

De Standaard

weekend
zaterdag en zondag
15 en 16 oktober 2022
Vlaams-Brabant
www.standaard.be

**Welk China komt uit
het 20ste partijcongres?**

- ★ De lange mars
naar een nationalistischer,
radicaler en meer
antiwesters China 2-3
- ★ De kroning
van keizer Xi opinie

Fotoagentschap

Hoe vertel je aan
je partner dat je
je relatie wilt
beëindigen

?

Hoe vertel je aan
je poetshulp dat
je niet tevreden
bent over zijn
werk

?

Hoe introduceer
je jezelf op een
feest waar je
niemand kent

?

**Hoe zal ik
het zeggen?**
Een handleiding
voor moeilijke
boodschappen

magazine

Mathias Sercu
'De gedachte
aan het
afcheid van
mijn zoon
is *too much*'

**Kunst in
het vizier
van klimaat-
activisten**

Redactie

advertentie

VAN DER BAUWHEDE
GLAS - VERANDA'S

SHOWROOM:
Roterijstraat 107
8790 Wirogem
056 60 15 32
www.vanderbauwhede.be
info@vanderbauwhede.be

Open iedere dag 10u - 12u & 14u - 17u30
Open op zondag 10u - 12u & 14u - 17u
Zaterdag en feestdagen gesloten

WOONVERANDA'S GRANGERIEËN ZONWERING SCREENS GLAS www.vanderbauwhede.be

OPEN OP ZONDAG!

Altijd prijs.
De laagste.

colruyt
laagste prijs

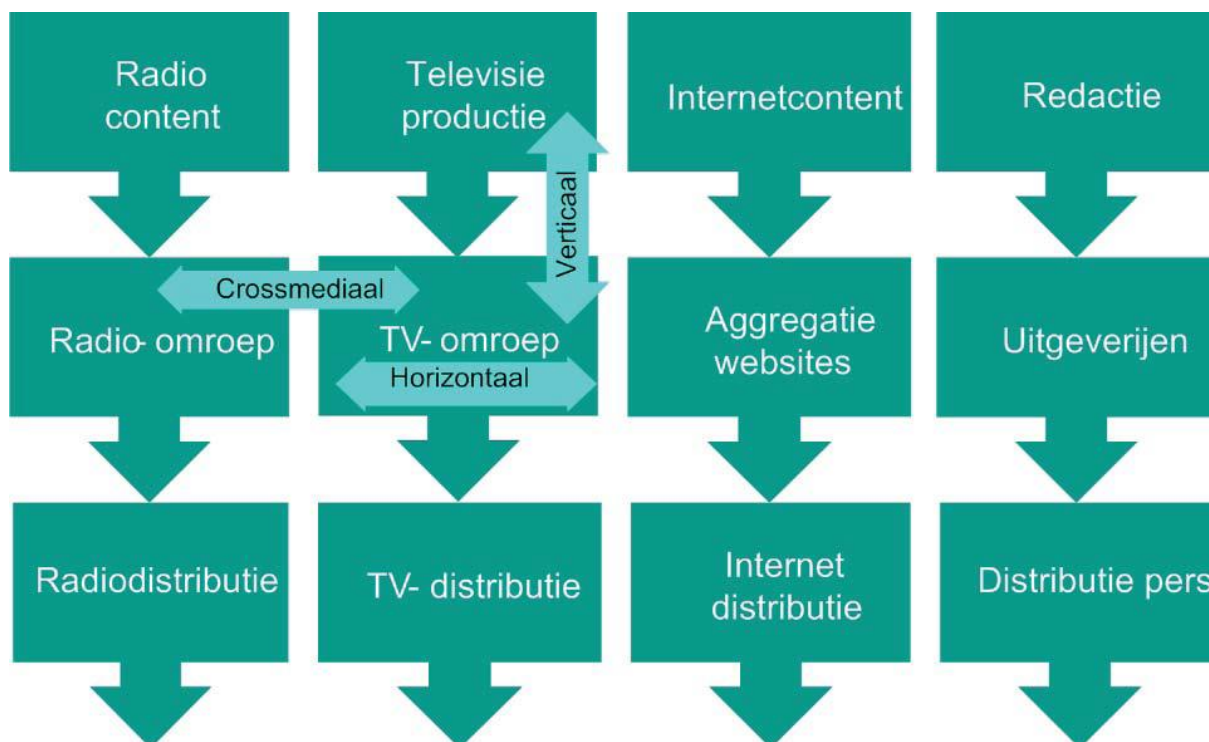
Reclameregie

Jaargang 95, nr. 741 | 98 K5,30 | De Standaard, Koningstraat 47, 1000 Brussel | Redactie: 02 467 33 11 | Klantendienst: 02 790 71 10 / e-bok: standaard.be/klantendienst

Uitgeverij - distributie

2.2 Verschillende soorten mediaconcentratie

Er kunnen drie soorten mediaconcentratie aangeduid worden, afhankelijk van de plek in de waardeketen waar de concentratie zich manifesteert: horizontale, verticale en crossmediale concentratie.

Figuur: Illustratie verschillende vormen mediaconcentratie

- **Horizontale concentratie** duidt erop dat het aantal spelers binnen 1 schakel van de waardeketen beperkt is (bv. een uitgeverij die verschillende kranten uitgeeft). *Praktijkvoorbeeld: Mediahuis is zowel uitgever van De Standaard, Het Nieuwsblad, Gazet van Antwerpen als Het Belang van Limburg.*
- **Verticale concentratie** geeft aan dat een aantal verschillende opeenvolgende schakels in handen zijn van eenzelfde speler (bv. een lokale radio-omroep maakt al zijn radioprogramma's zelf, en is ook eigenaar van de zendinstallatie). *Praktijkvoorbeeld: Telenet bv is actief als kabeldistributeur, maar is ook actief in de productie en aggregatie als de volledige eigenaar van respectievelijk het productiehuis Woestijnvis en de televisiezenders Play4, Play5, Play6 en Play7.*
- Van **crossmediale concentratie** wordt gesproken wanneer er bindingen zijn tussen de aanbieders van de verschillende mediaketens (bv. tv-programma's met een bijbehorende website). *Praktijkvoorbeeld: DPG Media bezit zowel VTM2 als Qmusic..*

3 Hoe staat het met mediaconcentratie in Vlaanderen?

Op de vorige pagina's werd aangegeven waarom het belangrijk is om te weten of er een probleem met mediaconcentratie bestaat.

In opdracht van het Vlaams Parlement rapporteert de Vlaamse Regulator voor de Media (VRM) jaarlijks over mediaconcentratie in Vlaanderen.

Dit rapport wordt ook beschikbaar gesteld aan het publiek.²

In het rapport wordt de concentratie binnen de verschillende deelsectoren van het Vlaamse medialandschap berekend en becommentarieerd.

Concentratie meten: C3/C4 EN HERFINDAHL (HHI)

C3/C4 en Herfindahl zijn traditionele indicatoren voor het meten van concentratie in een sector.

Deze indicatoren kunnen per productcategorie berekend worden, zowel op basis van financiële gegevens zoals omzet, als op basis van bijvoorbeeld oplages.

C4: geeft de som van het marktaandeel in % van de 4 grootste aanbieders. De waarde varieert tussen 0 en 100%. Hoe hoger de waarde, hoe groter de concentratie. Bij een zeer groot aantal aanbieders met elk een klein marktaandeel, benadert deze index 0. Wanneer de vier grootste spelers samen de volledige markt beheren, is de waarde 1. De C4-indicator heeft als voordeel dat hij eenvoudig te berekenen is, maar als nadeel dat de onderlinge verhoudingen tussen de eerste vier marktspelers niet in beeld worden gebracht.

Herfindahl-index (of HHI, Herfindahl-Hirschman-index): deze index bestaat uit de som van de kwadraten van de percentages marktaandeel. Hoe groter het aandeel van de totale omzet bij één enkele aanbieder, hoe hoger dus de index. De maximale score is 1, hetgeen bereikt wordt als er slechts één aanbieder is die 100% van de markt bestrijkt. Bij een groot aantal aanbieders, met ongeveer gelijke marktaandelen, benadert deze index 0.

Cijfervoorbeeld:

	Marktaandelen situatie 1	Kwadraten marktaandelen	Marktaandelen situatie 2	Kwadraten marktaandelen
Onderneming A	25,00%	0,0625	55,00%	0,3025
Onderneming B	20,00%	0,04	10,00%	0,01
Onderneming C	20,00%	0,04	10,00%	0,01
Onderneming D	20,00%	0,04	10,00%	0,01
Onderneming E	10,00%	0,01	10,00%	0,01
Onderneming F	5,00%	0,0025	5,00%	0,0025
Totale markt	100,00%		100,00%	
C4	85,00%		85,00%	
HHI		0,195		0,345

² U kan het Rapport mediaconcentratie raadplegen op de website van de Vlaamse Regulator voor de Media (<https://www.vlaamseregulatormedia.be/nl/over-vrm/rapporten/archief>).

In het cijfervoorbeeld zijn er 6 ondernemingen actief. In beide situaties hebben de 4 grootste ondernemingen samen een marktaandeel van 85% (de C4 bedraagt dus 85%). In de eerste marktsituatie is de spreiding tussen de marktaandelen echter veel evenwichtiger. Dit wordt ook duidelijk a.d.h.v. de HHI: 0,195 t.o.v. 0,345. De hogere HHI in de tweede situatie wijst op meer mediaconcentratie.

Tip voor een oefening: ga de verdeling van een aantal mediaproducten of voorkeuren in de klas na (bv. merk GSM, mobiele operator, ...) en bereken de concentratiemaatstaven C4 en HHI.

Hieronder worden de vaststellingen omtrent horizontale, verticale en crossmediale mediaconcentratie uit het mediaconcentratierapport 2022 weergegeven.

3.1 Horizontale mediaconcentratie

Om horizontale mediaconcentratie te meten, worden eerst de verschillende waardeketens (zie p. 9) voor radio, televisie, geschreven pers en internet uitgetekend. Vervolgens wordt er nagegaan welke ondernemingen actief zijn binnen elke schakel van de waardeketen.

Radio: er zijn relatief weinig radio's die in heel Vlaanderen beluisterd kunnen worden. Er is dus een hoge concentratie. Door de introductie van de vier netwerkradio's in 2018, hoopt het beleid om de concentratie te verminderen. Verder zijn er veel lokale radio's, maar aangezien ze elk actief zijn binnen afgebakende zendgebieden, kunnen we toch vaak van een geografisch monopolie spreken. De landelijke publieke en private radio-omroepen evenals de netwerkradio-omroeporganisaties zenden zowel via FM als DAB+ uit. Hierdoor hebben de netwerkradio-omroeporganisaties de facto een landelijke dekking verworven. De VRM kende in 2022 tijdelijke zendvergunningen toe aan lokale radio-omroepen voor verschillende DAB+-proefprojecten. Verder zijn ook op het vlak van radiodistributie maar enkele spelers actief en is er dus sprake van concentratie. Nog in 2022 werden de drie licenties voor landelijke radio-omroeporganisaties na een uitgebreide procedure door de minister van Media opnieuw toegekend aan Mediahuis (Nostalgie) en DPG Media (Qmusic en Joe) voor een periode van vijf jaar.

Televisie: de mate van concentratie neemt toe naarmate je vordert in de waardeketen. In de schakel contentcreatie worden de populairste programma's gemaakt door een grote variatie aan (onafhankelijke) tv-productiehuizen. Een grotere concentratie treffen we aan bij de omroeporganisaties. Zowel de index volgens groep als de index op basis van zenders situeren zich in 2021 in de categorie 'matig geconcentreerd'. Af en toe treden nieuwe spelers toe tot de markt, evenwel slagen die er moeilijk in om een groot marktaandeel te veroveren. In de schakel distributie ten slotte wordt het overgrote deel van de markt beheerst door een handvol spelers.

Geschreven pers: met slechts drie krantenuitgevers is er een sterke horizontale integratie. Alle titels van eenzelfde uitgeverij werken met dezelfde (interne) reclameregie. Ook op inhoudelijk vlak zijn er (structurele) samenwerkingen tussen de verschillende redacties binnen één uitgeverij. In 2022 werden bijvoorbeeld de redacties van Trends en Kanaal Z samengevoegd. Binnen de distributietak is de horizontale integratie dit jaar gedaald nadat Bpost 170 winkels verkocht aan gokbedrijf Golden Palace. De concentratie index (volgens groep) van periodieke bladen bevindt zich opnieuw

in de categorie ‘sterk geconcentreerd’. Als we kijken naar de index op basis van titels, is deze opnieuw groen (‘niet geconcentreerd’).

Internet: het is moeilijk om de “Vlaamse” internetsector af te bakenen. Veel van de populairste internetsites worden door buitenlandse aanbieders gecontroleerd. Toch kunnen we stellen dat door het grote aanbod, er weinig horizontale concentratie heerst. Bij de distributie is er meer concentratie, vooral bij de app stores en de socialemedianetwerken. Dit komt doordat applicaties enkel verkregen kunnen worden via een besturingssysteemgebonden appwinkel (bv. App Store of Google Play Store). Er zijn slechts enkele grote spelers. Hetzelfde geldt voor de sociale media, daar zijn ook een beperkt aantal grote spelers, bv. Meta (voordien Facebook).

Doordat de populairste sociale media, appwinkels en zoekmachines in Vlaanderen eigendom zijn van Amerikaanse bedrijven, is er een nieuwe tendens tot concentratie onder de Vlaamse mediabedrijven. Vlaamse reclameregies gaan immers steeds vaker samenwerken op het vlak van online reclame. Zo is er de reclameregie Ads & Data (Telenet, Mediahuis, Proximus en Pebble Media). In 2022 volgde dan de tegenzet van DPG Media op de reclameregie Ads & Data door samen met Groupe Rossel RTL Belgium over te nemen (elk 50 procent). Op die manier kan DPG Media ook nationale reclameaanbiedingen formuleren.

Onderstaande tabel geeft een mooi overzicht van bovenstaande conclusies.

Tabel: horizontale concentratie op basis van aantal spelers waardeketen

HORIZONTALE CONCENTRATIE			
MEDIUM	CONTENT	AGGREGATIE	DISTRIBUTIE
● Radio		Landelijke radio-omroeporganisaties	Radiosignaaltransmissie
		Netwerkradio-omroeporganisaties	
		Lokale radio-omroeporganisaties	
● Televisie	Facilitaire bedrijven	Televisieomroeporganisaties (lineair en niet-lineair)	Dienstenverdelers & netwerkbeheerders
	Productiehuizen	Exploitatiemaatschappijen regionale televisie	
● Geschreven pers	Pers- en fotoag- entschappen	Uitgevers dagbladen	Distributeurs pers
	Reclameregies	Uitgevers gratis pers	
	Mediacentrales	Uitgevers periodieke bladen	
● Internet	Content creators	Bedrijven achter websites in de Vlaamse mediasector en nieuwswebsites	ISP/netwerkaanbieders
		Socialemedia-accounts	Mobiele operatoren
	Reclameregie	Apps Vlaamse mediabedrijven	Socialemedianetwerken
			App stores

Tabel 46: Horizontale concentratie op basis van aantal spelers waardeketen

Legende:

Aantal spelers
>50
11-50
1-10

Suggesties voor oefeningen:

Het aantal radiostations die je in heel Vlaanderen kan beluisteren, is beperkt. Welke radiostations ken je?

Er zijn in Vlaanderen opvallend veel onafhankelijke productiehuisen. Er is daar dus weinig horizontale concentratie. Noteer gedurende een week 5 programma's van 5 verschillende Vlaamse productiehuisen of noteer van 5 verschillende programma's het productiehuis. De naam van het productiehuis verschijnt meestal bij de begin- of eindgeneriek van een programma.

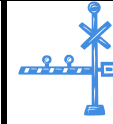
Welke appstore gebruiken jullie om apps te downloaden op jullie smartphone?

3.2 Verticale Mediaconcentratie

Wanneer dezelfde speler actief is in meerdere opeenvolgende schakels van de waardeketen spreken we van verticale mediaconcentratie. Op sommige plaatsen in de waardeketens is de verticale concentratie hoog, op andere plaatsen is ze minder hoog. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de voornaamste recente vaststellingen. Wanneer er een duidelijke scheiding is tussen de

verschillende niveaus wordt dit vermeld in de linkerkolom en aangeduid met een slagboom . Dit duidt op lage(re) verticale concentratie. Veel of toenemende verticale concentratie wordt aangeduid met een verbindende ladder tussen de niveaus, en weergegeven in de rechterkolom .

Figuur: overzicht verticale concentratie in Vlaamse mediasector

								
	Radio		Tv		Internet		Geschreven pers	
Content	Radioprogrammamakers		Tv-producenten		Internetjournalisten		Journalisten	
	Radio-omroepen doen een beroep op andere ondernemingen voor de reclameregie	Radio-omroepen maken hun eigen content	Tv-omroepen kopen veel content bij onafhankelijke productiehuizen	Dienstenverdelers zijn verplicht te participeren in de productie van Vlaamse audiovisuele content	User generated content (gebruikers van een medium die zelf inhoud produceren voor dat medium, bv. blogs)	Internetredacties in opdracht van website-beheerders	Freelance journalisten werken voor verschillende opdrachtgevers	Redacties zijn in loondienst van uitgevers
Aggregator	Radio-omroepen		Televisieomroepen		Websitebeheerder		Uitgeverijen	
	DAB+-uitzendingen worden verzorgd door Norkring	Lokale radio-omroepen verzorgen hun eigen uitzendingen	Gespannen relatie tussen omroepen en distributeurs	Distributiebedrijf Telenet is eigenaar van de Play-zenders, en is via de samenwerking met DPG Media in Streamz op een tweede manier actief in de aggregatieschakel.	Meeste websitebeheerders zijn onafhankelijk van hun provider	Proximus versterkt via mobile operator Mobile Vikings haar positie in de distributieschakel	Veel verschillende distributiepunten maar afname van het aantal krantenwinkels	Roularta heeft een eigen distributiewebsite: mijnmagazines.be, met bijhorende app (Mijn Magazines). DPG Media heeft een

		Verder is er ook de reclameregie Ads & Data en de overname van RTL Belgium door DPG Media en Groupe Rossel.		soortgelijke website en app dat een 'Netflix-formule' voor magazines aanbiedt
Distributie	Dienstenverdelers/ Netwerkexploitanten	Dienstenverdelers/ Netwerkexploitanten	Internetproviders	Distributeurs

Suggesties voor oefeningen:

Ken je een lokaal radiostation in de buurt? Contacteer hen met de vraag of ze hun eigen uitzendingen verzorgen en of ze hun eigen reclameregie doen.

Zoek op de website van enkele kranten naar de lokale correspondenten voor jouw regio. Schrijven ze enkel voor Mediahuiskranten of DPG Media-kranten? Schrijven ze voor beide? En hebben ze misschien ook een eigen (al dan niet betalende) nieuwswebsite?

Start een blog en schrijf een artikel.

3.3 Crossmediale tendensen

Crossmedialiteit houdt in dat bedrijven verschillende mediavormen gaan gebruiken om dezelfde of verwante content te verspreiden bij een zo groot mogelijk publiek. Vaak wordt ook een breed spectrum reclameregie opgericht, waardoor adverteerders bij één aanspreekpunt een campagne over verschillende mediavormen heen kunnen starten.

Bij crossmedialiteit is vooral de sterkte van het merk en de merknaam belangrijk. Er is een tendens in het Vlaamse medialandschap om mediamerken uit te bouwen over de verschillende mediavormen heen. Voorbeelden hiervan zijn Sporza, Ketnet en Bruzz.

Sporza is het sportmerk van de VRT. Sporza is niet gebonden aan een specifieke mediavorm. Radio- en tv-uitzendingen met sportverslaggeving gebruiken de noemer Sporza, of ze nu op Eén, Canvas of Radio 1 uitgezonden worden. Er bestaat ook een website en een app met dezelfde naam. Het nieuwsmerk van de VRT, VRT NWS, kan ook in dit kader genoemd worden.

Een tweede voorbeeld is Ketnet. De openbare omroep VRT richt zich met het merk 'Ketnet' via verschillende mediavormen tot kinderen en jongeren. Zo is er de radiozender Ketnet Hits op het internet. Daarnaast heb je de televisiezenders Ketnet en Ketnet Jr. Deze zenders kan je ook rechtstreeks of uitgesteld bekijken op het online videoplatform VRT Max (voorheen VRT NU). Verder is er nog de interactieve website en app van Ketnet.

In 2015 fuseerden de drie verschillende vzw's van FM Brussel (stadsradio), TV Brussel (regionale zender) en Brussel Deze Week (weekblad, nieuwswebsite en drietalig uitmagazine) tot de vzw 'Vlaams-Brusselse Media'. Sinds 2016 opereren al deze media onder de merknaam BRUZZ. Daarnaast is er ook een app beschikbaar. Intern is er eveneens sprake van crossmediale samenwerking: één gecentraliseerde redactie levert de inhoud voor zowel het radiostation, het televisiekanaal, de nieuwssite als het weekblad en magazine.³

Dit zijn enkele voorbeelden van ultieme crossmedialiteit, maar crossmediale samenwerking is alomtegenwoordig. Artikels die verschijnen in de kranten, staan ook op de websites van die kranten en worden soms besproken in radiozenders en nieuwsprogramma's die behoren tot dezelfde groep. Een interessant onderwerp kan bv. eerst besproken worden op HLN.be, vervolgens op Qmusic en nadien op VTM Nieuws (titels in eigendom van DPG Media), maar even goed kan dit bij VRT, met bv. VRT NWS, een van de radiozenders, het Journaal en met de extra uitloper het online videoplatform VRT Max.

Mediafirma's proberen dus om dezelfde mediacontent via verschillende kanalen/mediavormen te verkopen. Op die manier zijn in Vlaanderen een aantal mediagroepen ontstaan, met verschillende dochtermaatschappijen. Deze houden zich bezig met verschillende aspecten van verschillende mediaproducten. De volgende tabel geeft een overzicht van de activiteiten van de verschillende mediagroepen.

³ Focus Knack, "Bruzz: Gloednieuw Brussels mediamerk gaat woensdag van start", <http://focus.knack.be/entertainment/tv-radio/bruzz-gloednieuw-brussels-mediamerk-gaat-woensdag-van-start/article-normal-693461.html>, 19 april 2016.

AANBOD MEDIAGROEPEN

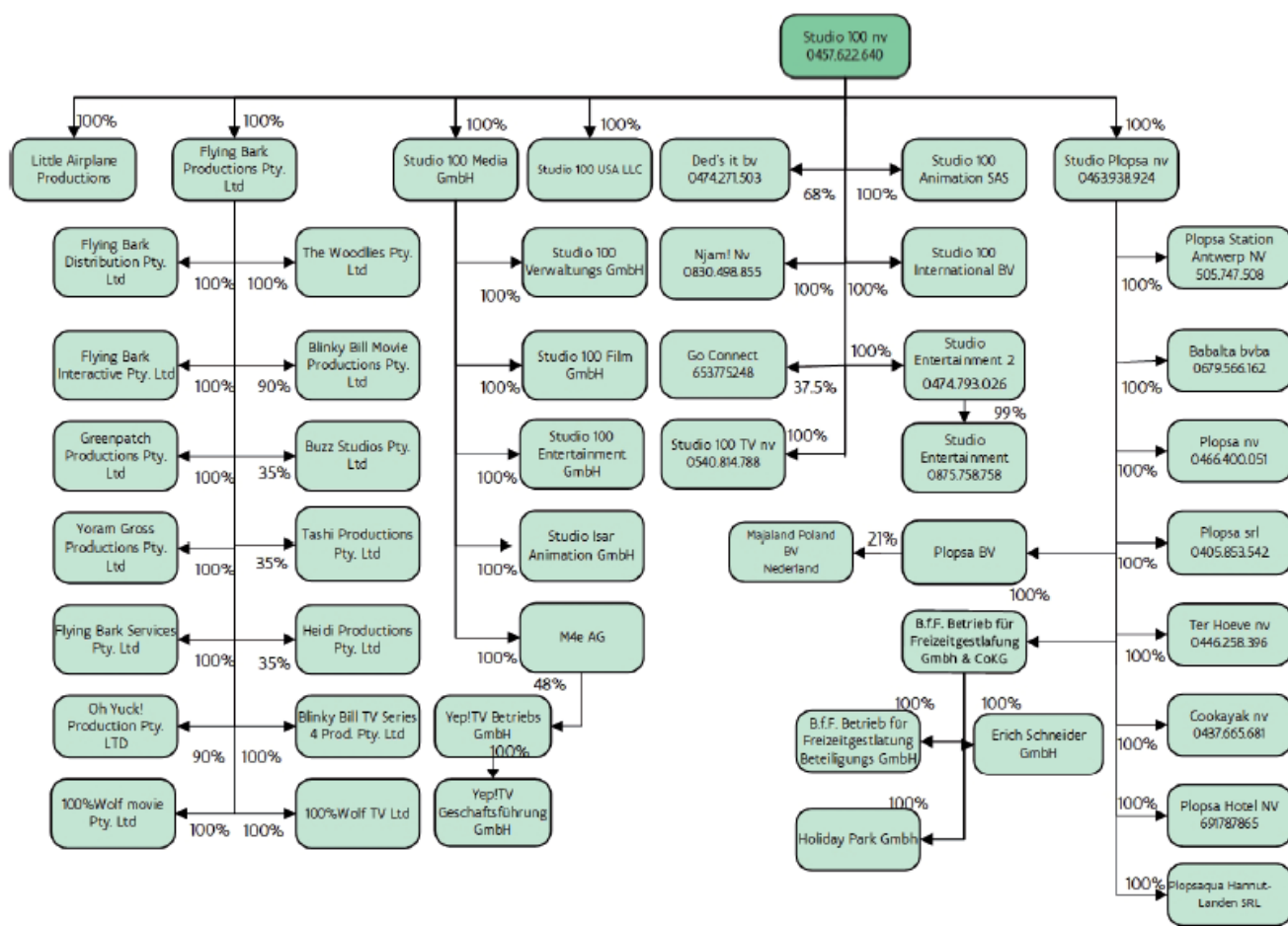
MERKNAAM	RADIO		TELEVISIE			DAGBLADEN	PERIODIEKE BLADEN	INTERNET		MOBIEL INTERNET		REGIE	ANDERE
	Content + aggregatie	Distributie	Content	Aggregatie	Distributie	Content + aggregatie	Content + aggregatie	Content + aggregatie	Distributie	Content + aggregatie	Distributie		
● DPG Media nv	X	-	X	X	-	X	X	X	-	X	-	X	X
● Mediahuis nv	X	-	X	X	-	X	X	X	-	X	-	X	-
● Roularta Media Group nv	-	-	X	X	-	X	X	X	-	X	-	X	X
● Proximus nv	-	X	X	X	X	-	-	X	X	X	X	X	X
● Studio 100 nv	Enkel content	-	X	X	-	-	X	X	-	X	-	-	X
● Telenet Group Holding nv	X	X	X	X	X	-	-	X	X	X	X	X	X
● VRT nv	X	-	X	X	-	-	-	X	-	X	-	X	X

Tabel 55: Mediagroepen in Vlaanderen en hun aanbod

De laatste jaren vielen heel wat veranderingen te noteren op het vlak van de mediagroepen. Deze wijzigingen hebben vooral te maken met het nauwer aanhalen van de onderlinge verbanden en, zoals eerder aangehaald, reclamewerving. Verder er zijn ook transacties waar oude samenwerkingsverbanden ontbonden worden.

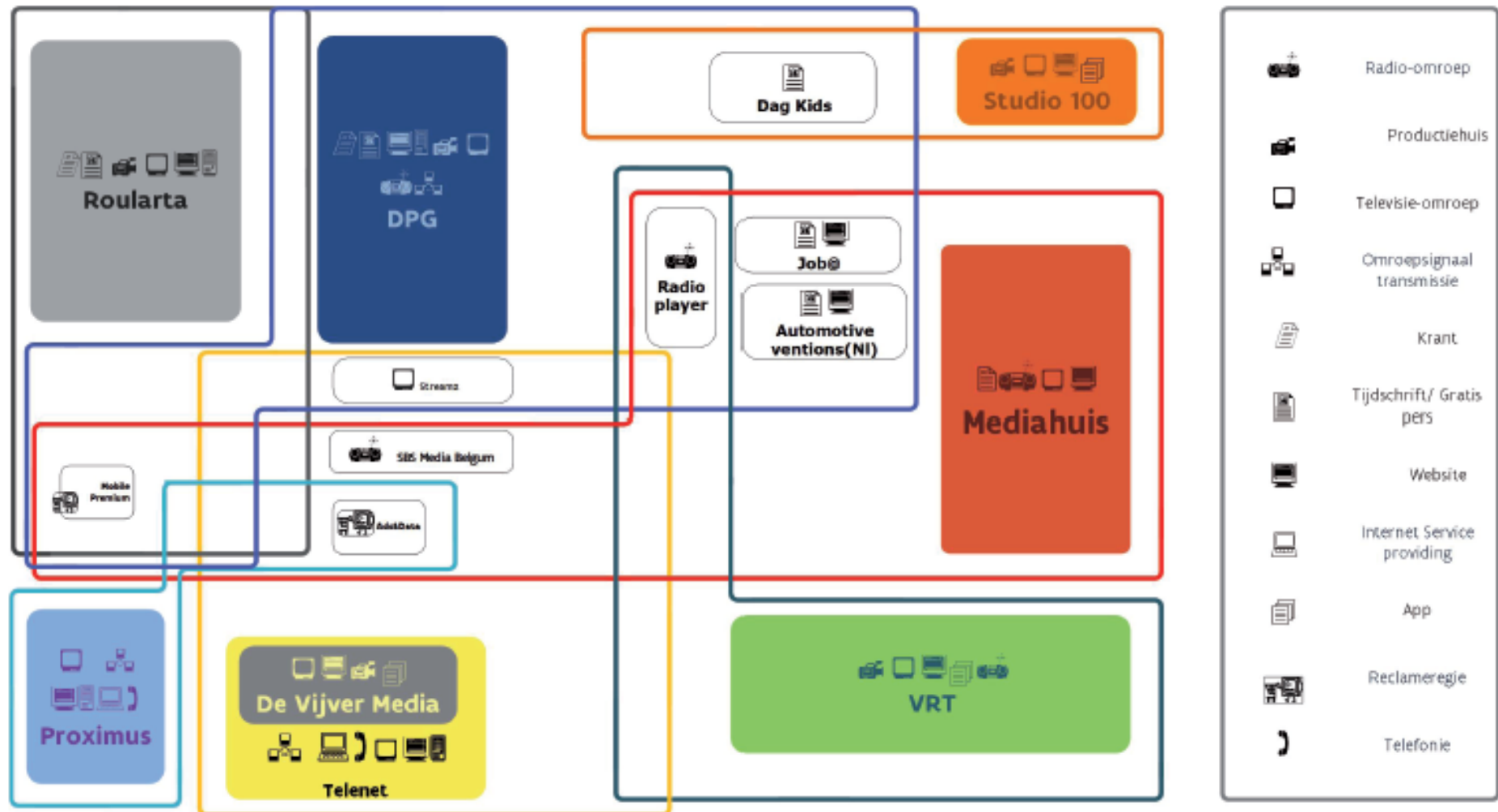
3.4 Verstrengeling van de mediagroepen

Voor elke mediagroep is in het mediaconcentratierapport een aparte toelichting bij het aandeelhouderschap, de groepsstructuur en het productaanbod beschikbaar. De groepsstructuur kan worden weergegeven onder de vorm van een organigram dat soms behoorlijk ingewikkeld kan zijn (zie voorbeeld: Studio 100).

Tip voor een oefening: noteer je favoriete tv-zender, magazine, website, en ga na tot welke groepen ze behoren. Zijn er opvallend veel Vlaamse producties bij, of zijn het eerder internationale tv-programma's?

De mediagroepen werken ook samen rond bepaalde mediaproducten. Hun samenwerkingsverbanden en crossmediale concentratie worden in volgende figuur voorgesteld:

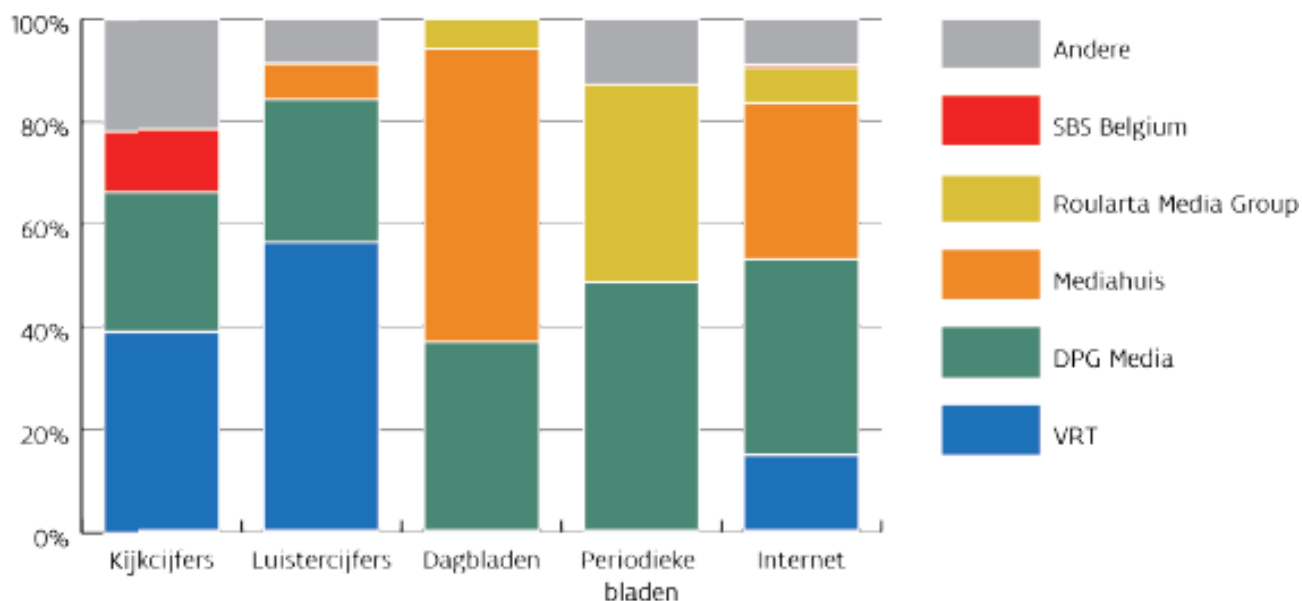

4 Besluit

Het is vanuit maatschappelijk oogpunt interessant om te weten of er een probleem met de mediaconcentratie is. Daarom rapporteert de Vlaamse Regulator voor de Media jaarlijks aan het Vlaams Parlement hoe het in Vlaanderen met de mediaconcentratie is gesteld. Er wordt nagegaan wie er actief is in de verschillende segmenten van de Vlaamse mediasector, en hoe de verhoudingen liggen tussen de verschillende spelers.

Hoewel er niet één speler is die de hele Vlaamse mediasector domineert, blijken veel vormen van horizontale, verticale of crossmediale concentratie te bestaan in en tussen een aantal segmenten van verschillende Vlaamse mediavormen. Dit kan een risico inhouden voor de diversiteit van het aanbod.

Over het algemeen zijn er in Vlaanderen voor elke mediavorm verschillende informatiebronnen beschikbaar. Toch kan het zijn dat je denkt dat nieuws door verschillende onafhankelijke bronnen bevestigd wordt, maar eigenlijk afkomstig is van dezelfde of aanverwante bron. Hierover kan je beter oordelen wanneer je inzicht hebt in mediaconcentratie en dus weet wie er verantwoordelijk is voor dat nieuws. Hieronder vind je een grafiek met een vergelijking van de marktaandelen van de verschillende mediagroepen.

5 Bijlage: Trends in het Vlaamse Medialandschap

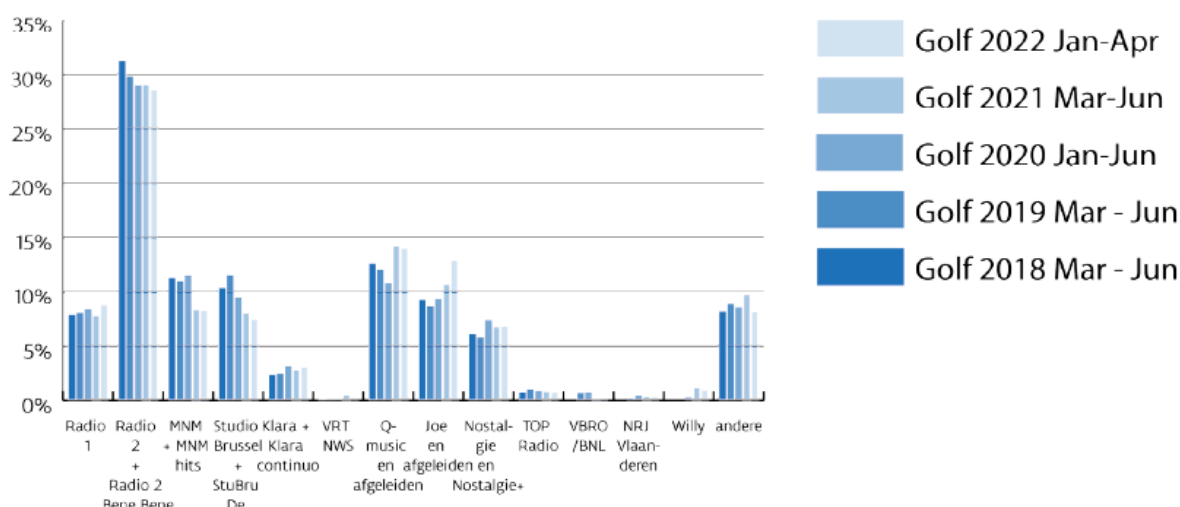
De mediasector is voortdurend in evolutie. Hieronder wordt er per medium (radio, televisie, geschreven pers en internet) een kort overzicht weergegeven.

5.1 Radio

De voorbije tien jaar konden er in het Vlaamse radiolandschap verschuivingen tussen de marktaandelen van de verschillende zenders genoteerd worden. Onderstaande figuur toont enkel de jaren 2018-2022 omdat in 2018 de nieuwe CIM-studie van start ging. Om die reden wordt de Golf 2018 Mar-Jun gehanteerd als nieuwe nulmeting.

Uit onderstaande grafiek (evolutie 2018-2022) blijkt dat Radio 2 de afgelopen jaren de grootste radiozender van Vlaanderen was en een status quo heeft t.o.v. vorig jaar. MNM, vorig jaar nummer twee, zakte dit jaar weg. Qmusic en JOE wonnen dan weer elk aanzienlijk wat marktaandeel waardoor zij nu respectievelijk de tweede en derde grootste radiozender van Vlaanderen zijn.

Figuur: evolutie marktaandelen radio

Figuur 33: Evolutie marktaandelen Golf 2018 Mar - Jun, Golf 2019 Mar - Jun, Golf 2020 Jan - Jun, Golf 2021 Mar - Jun en Golf 2022 Jan - Apr
Bron: Bewerking CIM Radiostudie: 12+, maandag tot zondag, 5-17u.

Radio 1, Radio 2, MNM, Studio Brussel, Klara en VRT NWS zijn radio's van de openbare omroep VRT. Gezamenlijk halen ze een marktaandeel van 56%. Als we de individuele marktaandelen bekijken, zien we dat Radio 1 en Klara, met Klara Continuo inbegrepen, marktaandeel winnen terwijl alle andere zenders opnieuw marktaandeel verliezen.

Radio digitaliseert, net zoals de andere mediavormen. Radiosignalen worden vandaag de dag ook via het internet (live streaming) of via digitale signalen verspreid. Radio is niet meer enkel te beluisteren via het 'klassieke' radiotoestel, maar ook via een televisietoestel, laptop, tablet, smartphone of een DAB+-toestel. Bij DAB+ wordt radio namelijk verspreid via digitale signalen. Je hebt er een speciaal toestel voor nodig. Enkele voordelen zijn bv. een betere kwaliteit en

interactieve mogelijkheden. Uit onderzoek van de Vlaamse overheid blijkt dat digitaal luisteren goed is ingeburgerd. Ongeveer 41% van het totale luistervolume radio is nu digitaal, 19% luistert via DAB+. Andere verklaringen zijn de beleidsfocus van de laatste jaren op het digitaliseren van de radiosector en de EEC (European Electronic Communications Code) wetgeving die vanaf januari 2021 geldt waardoor er nu in elke nieuwe verkochte wagen een DAB+ radio zit.⁴

Begin februari 2022 kende de Vlaamse minister van Media de drie beschikbare licenties voor het uitzenden als landelijke radio-omroeporganisatie via FM opnieuw toe aan DPG Media (QMusic en Joe) en Mediahuis (Nostalgie). Door de wijziging van het Mediadecreet (12 februari 2021) wordt tevens de categorie van de regionale radio-omroeporganisaties afgeschaft vanaf 1 januari 2023. Ondertussen zijn zowel de landelijke radio-omroepen als de netwerkradio-omroepen te beluisteren via DAB+, waardoor beide nu in de praktijk een landelijke dekking hebben.

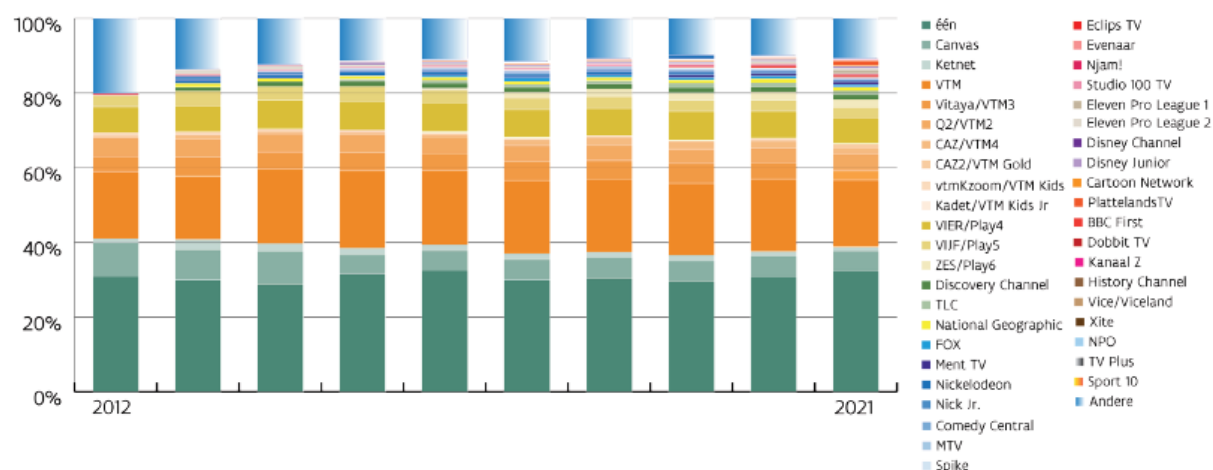
Verder krijgen ook lokale radio-omroepen de kans om via DAB+ uit te zenden. Zo publiceerde de VRM in september 2021 een kader met algemene en technische voorwaarden waaronder tijdelijke zendvergunningen kunnen worden toegekend voor lokale DAB+-proefprojecten. Erkende lokale radio-omroepen kunnen onder deze voorwaarden en via samenwerking deelnemen aan zulke proefprojecten.

Tot slot bieden de Vlaamse Mediagroepen steeds meer podcasts aan. Begin april 2022 was er ook het allereerste podcastfestival “De Oorkondes” waarop bekend raakte dat er gesprekken lopen tussen de VRT en Mediahuis, met interesse van DPG Media, over een gezamenlijk platform voor Vlaamse podcasts.

5.2 Televisie

In onderstaande figuur wordt de evolutie van de aandelen van Vlaamse zenders in gemiddelde kijktijd weergegeven voor de laatste tien jaar.

Figuur: Evolutie van de aandelen van de Vlaamse zenders in gemiddelde kijktijd

Figuur 54: Evolutie van de aandelen van de Vlaamse zenders in gemiddelde kijktijd 2012-2021
Bron: CIM TV – Noord, 1/1 - 31/12/2021, Live+7 + gasten - GfK Belgium NV

⁴ <https://www.dabplus.be/nl/2022/02/04/59-lokale-radios-experimenteren-met-dab/>

Alle VRT-marktaandeelen samen (Eén, Canvas en Ketnet) haalde de openbare omroep dit jaar een marktaandeel van 38,82%, wat een lichte stijging is t.o.v. vorig jaar.

Het marktaandeel van de DPG Media-zenders bleef t.e.m. vorig jaar heel stabiel rond de 30%. Dit jaar zakt het echter naar 27,71% (-2,64%), een dieptepunt.

Het gezamenlijke marktaandeel van de SBS-zenders (Play4, Play5 en Play7) steeg de voorbije jaren tot meer dan 12%. Dit jaar zakt het wat tot 11,72% (-0,70%).

Vlaamse mediaspelers zetten steeds meer in op samenwerking op vlak van reclame. Dit komt doordat verschillende evoluties druk zetten op de reclame-inkomsten van de klassieke omroepen, zoals bijvoorbeeld de populariteit van buitenlandse videodiensten en platformen (bv. Netflix, Facebook ...) waardoor een deel van de reclame-inkomsten wegvloeit naar het buitenland en de groei van niet-lineaire en online kijkvormen.

Daarnaast was er tot voor kort de mogelijkheid om reclame door te spoelen via de settopbox. Eind 2021 raakte bekend dat een aangepast en uniform model voor tv-reclame werd ingevoerd om de lokale televisiemarkt te versterken. Telenet toont als eerste operator voor de zenders van DPG Media en SBS eerst een minuut niet-doorspoelbare reclame aan de kijker. Gebruikers van Terugkijk TV kunnen de reclame in het programma niet meer doorspoelen, de programma-inhoud wel nog. Telenet-klanten krijgen in de plaats gratis Terugkijk TV en er worden nieuwe functionaliteiten toegevoegd.

Eind december 2021 maakte DPG Media bekend dat het een strategisch akkoord heeft gesloten met Proximus waardoor reclame doorspoelen ook bij Proximus onmogelijk wordt voor de DPG Media zenders. Naar analogie met Telenet rolt Proximus in de loop van 2022 de dienst 'TV Replay – 7 dagen' uit voor al zijn klanten.

VRT en de andere zendergroepen zullen het niet-doorspoelbaar maken van commerciële boodschappen mogelijks later invoeren, net zoals andere operatoren.

Wat kijkgewoontes betreft, zien we over het algemeen een normalisatie optreden. Zo leert de Digimeter⁵ ons dat minder mensen lineair televisie kijken t.o.v. het hoogtepunt in de coronacrisis, al ligt het huidige percentage boven dat van 2019 (pré corona). Momenteel beweert de helft van de Vlamingen nog dagelijks live televisie te kijken. Verder stelt de Digimeter dat ook iets meer dan de helft van de Vlamingen toegang heeft tot een betalende streamingsdienst én dat het cord-cutting fenomeen weer helemaal terug is. Tot slot stelt het Digital News Report⁶ dat online nieuws dit jaar opnieuw de belangrijkste nieuwsbron is. Tijdens de eerste coronagolven kende televisie een merkbare winst als belangrijkste nieuwsbron, maar die moest het in 2022 terug afstaan.

Aanvullend op deze veranderende kijkgewoontes zien we dat omroepen steeds meer inzetten op hun eigen platformen (VRT Max, VTM GO en Goplay.be) om de eigen content zichtbaar en bekend te houden. Op deze platformen worden tevens verschillende formats (midforms, web only reeksen, etc) uitgewerkt, met succes. De dienstenverdelers voegen bovendien de video-apps van deze

⁵ De Marez, L., Schuurman, D., Sevenhant, R. & Stragier, J. (2022, april). Imec digimeter 2021. Imec. https://www.imec.be/sites/default/files/2022-04/IMEC_Digimeterrapport_2021.pdf

⁶ Pikone, I., "Digital News Report 2022", juni 2022.

(inter)nationale spelers toe aan hun tv-boxen om als aggregatoren van tv-platformen hun klanten deze apps zo eenvoudig mogelijk aan te bieden.

De (inter)nationale niet-lineaire televisiediensten en OTT-diensten (Over the Top Televisie, televisiedistributie via internet) werden de afgelopen jaren gelanceerd door omroepen en dienstenverdelers en versterken verder hun positie in Vlaanderen (bv Disney+, Streamz, etc). Wat ze met elkaar gemeen hebben, is dat via algoritmes en consumentendata getracht wordt om de mediaconsument met een gepersonaliseerd aanbod maximaal tevreden te stellen.

De VRM vraagt jaarlijks bij verschillende marktspelers (dienstenverdelers, omroepen, platformen) informatie op over de evolutie van de inkomsten vanuit video-on-demand (VOD)⁷. Sinds vorig jaar kunnen we een duidelijke evolutie schetsen van verschillende tendensen in deze markten. Wat de TVOD-markt betreft, kent de markt van TVOD met tussenkomst van de televisieomroepdiensten een duidelijke daling, zowel van het aantal opvragingen als de inkomsten. Ook de TVOD-markt zonder tussenkomst, kent een daling, al is die iets minder uitgesproken. De inkomsten uit de SVOD-markt via tussenkomst kenden de afgelopen jaren een sterke stijging, maar geen verdubbeling, wat wel het geval was met het aantal abonnees. Ook SVOD-markt zonder tussenkomst groeide met dubbele cijfers sinds 2018. Wat de FVOD-markt betreft wordt er sinds dit jaar een onderscheid gemaakt tussen short form video (minder dan tien minuten) en long form video (meer dan tien minuten). Omtrent de opnames zien we een enorme stijging, waarschijnlijk omdat de dienstenverdelers klanten de mogelijkheid bieden om meer en eenvoudiger programma's op te nemen. Ten slotte tonen de bereikcijfers van lineaire omroeporganisaties dat lineaire tv bij alle omroepen een opwaartse trend kende naar het najaar 2020 – voorjaar 2021.

Op distributievlak blijft Telenet de belangrijkste speler. Bovendien is het in toenemende mate actief in andere delen van de televisiewaardeketen. Zo heeft Telenet de volledige controle over schakels in de productie (Woestijnvis, dat eind november 2021 De Vijver Media overnam) en aggregatie (zenders Play4, Play5, Play6 en Play7). Daarnaast verhoogde Telenet zijn belang in productiehuis Caviar van 49% naar 70%. Telenet investeert, net zoals concurrent Proximus, ook meer en meer in televisiecontent. Door de verkoop van Mobile Vikings aan Proximus, is DPG Media niet langer actief op het distributiepad, maar wel nog steeds als contentproducent en aggregator. Orange is in Vlaanderen actief op het kabelnetwerk van Telenet. In Wallonië werden na een lange aanloopperiode eind 2021 exclusieve gesprekken opgestart tussen Nethys en Orange voor de verkoop van 75 procent min één aandeel van telecomoperator VOO. Eind juli 2022 startte de Europese Commissie na een eerste evaluatie een diepgaand onderzoek op naar deze overname.

⁷ TVOD: Transactional Video on Demand. TVOD betekent het huren van bepaalde content of het kopen van het recht om bepaalde content een beperkte tijd te bekijken, en het kopen van het recht om bepaalde content onbeperkt te bekijken. Soms gebeurt dit via tussenkomst van een omroeporganisatie, voornamelijk via interactieve digitale televisie.

SVOD: Subscription Video on Demand. SVOD betekent dat je voor een vaste som per maand toegang krijgt tot een catalogus van content waar je onbeperkt gebruik van kan maken. Ook dit kan gebeuren met de tussenkomst van een televisieomroeporganisatie, voornamelijk via interactieve digitale televisie.

FVOD: Free Video on Demand. Bij FVOD kan je gratis naar videocontent kijken. Vaak wordt de content gefinancierd door het bekijken van advertenties of door publieke middelen.

5.3 Geschreven pers

De geschreven pers bestaat uit dagbladen, magazines en gratis pers, en had het de afgelopen jaren moeilijk door o.a. dalende verkoopcijfers en advertentieopbrengsten. De kranten lijken deze trend om te buigen. Magazines en gratis pers slagen hier echter niet in.

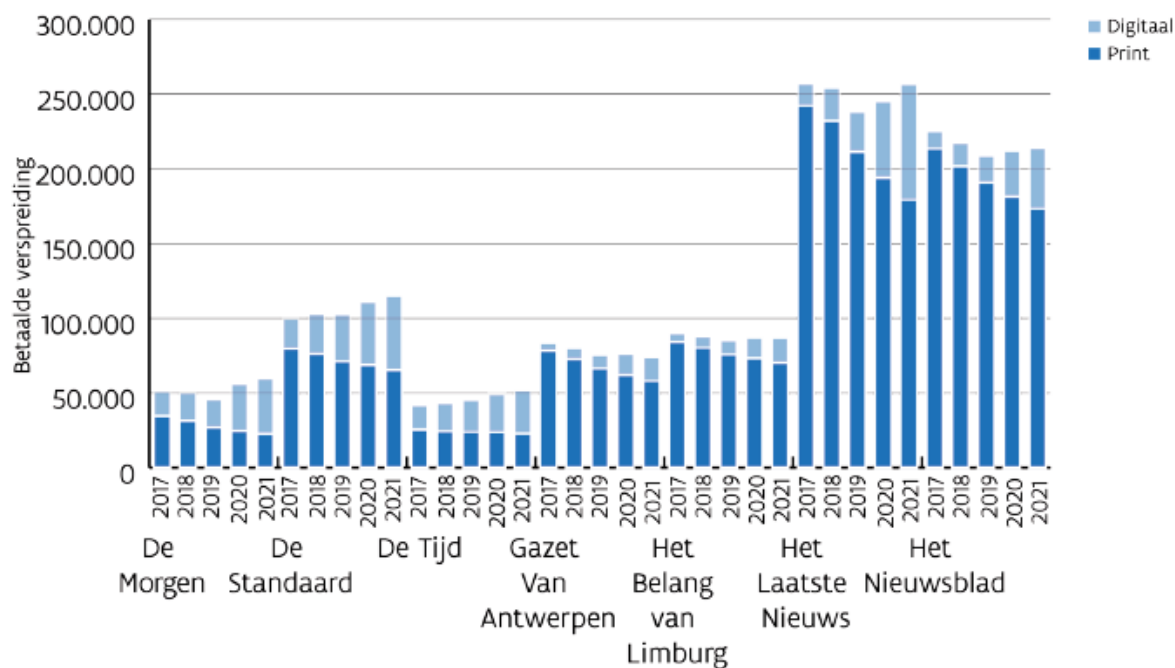
Voor de uitgevers van dagbladen was 2021 duidelijk een grand cru jaar. Zowel Mediahuis als DPG Media haalden mooie omzet- en winstcijfers. Dankzij hun overnamepolitiek zijn beide bedrijven uitgegroeid tot internationale mediagroepen.

Ook de magazinemarkt stelt het beter dan voor de coronacrisis. De historische stijging van abonnees in 2020 zette door in 2021, waardoor Roularta Media Groep, dat sterk is in het slijten van abonnementen, voor het eerst meer geld uit de lezersmarkt dan uit advertenties verdiende.

De toestand op de dagbladen- en de magazinemarkt staat in schril contrast met de markt van de gratis pers. De coronacrisis en het wegvallen van evenementen kwam extra hard aan bij uitgevers van gratis pers, die hun kosten dekken d.m.v. advertentie-inkomsten. De sector slaagt er ook niet in om veel te herstellen in 2021. De gemiddelde omzet stijgt wel licht, maar ligt nog altijd een pak onder de gemiddelde omzet van voor de coronacrisis. Deze elementen tonen dat de reeds moeilijke leefbaarheid van de markt nog verre van hersteld is.

Bij de dagbladen verkochten quasi alle titels in 2021 meer kranten (print + digitaal) dan in 2020. De stijging is het grootste bij De Morgen, De Tijd en Het Laatste Nieuws. Het digitale luik is hierbij doorslaggevend. Regionale kranten Gazet van Antwerpen en Belang van Limburg zagen hun totale verkoop afnemen. Zij doen het ook het minst goed qua digitalisering van hun verkoop. Er kan echter gesteld worden dat de fikse abonneestijging tijdens de coronapandemie volhardt.

Figuur: Betaalde verkoop dagbladen 2017-2021

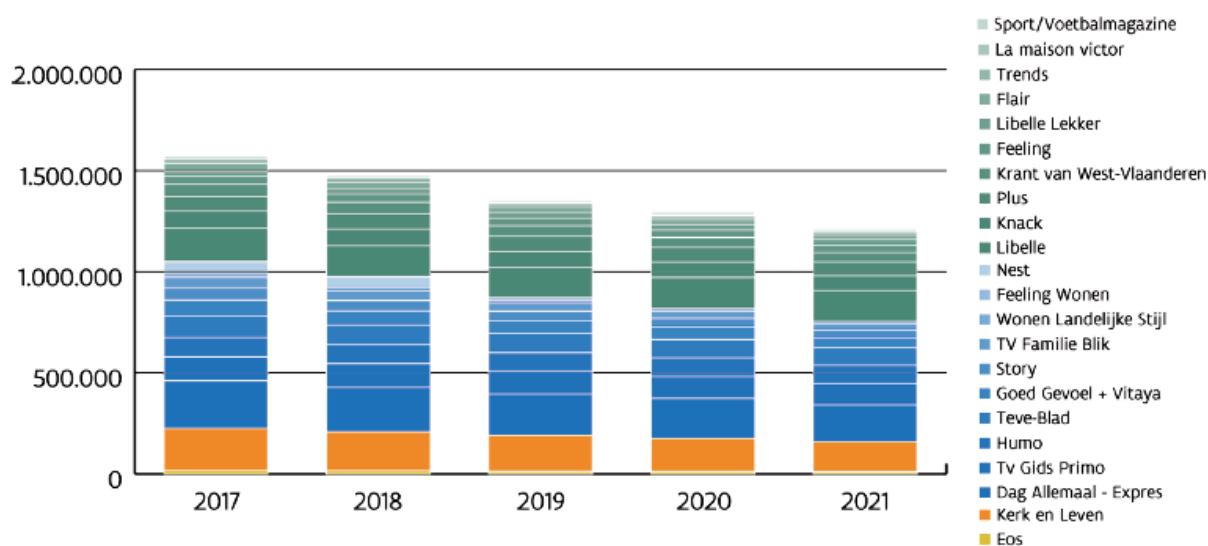

Als we de evolutie over de periode 2017-2021 bekijken, zien we dat er slechts 1 tijdschrift positieve cijfers kan voorleggen: Libelle Lekker steeg met ongeveer 30%, vooral door in te zetten op abonneewerving.

Voor alle andere tijdschriften in de top 20 is de betaalde verspreiding gedaald in de afgelopen vijf jaar. In die periode zijn Elle, Flair en TV Familie + Blik de grootste verliezers. Voor Flair is het reeds het vijfde jaar op rij dat ze meer dan 50% verliezen. In totaal is de betaalde verspreiding van de top 20 best verkopende tijdschriften in 2021 met 22,25% gedaald t.o.v. 2017.

We zien dat de digitale verkoop erg marginaal blijft in vergelijking met de gedrukte verkoop, al kennen voornamelijk Humo en Trends een steeds grotere digitale verkoop. Zij halen meer dan 5% van hun inkomsten uit de digitale verkoop. Sommige tijdschriften hebben daarentegen geen digitale versie.

Figuur: Betaalde verspreiding periodieke bladen 2017-2021

Algemeen gezien, kunnen we stellen dat de convergentietendens tussen redacties en andere mediavormen zich verder zet. Zo delen de Antwerpse regionale media Gazet van Antwerpen en ATV voortaan site en app. De redacties van het weekblad Trends en de televisiezender Kanaal Z werden dan weer samengebracht in één redactie.

Verder spreekt de Vlaamse Vereniging van Journalisten (VVJ) van een structurele desinvestering in professionele journalistiek in Vlaanderen. Het baseert zich hiervoor op de vaststelling dat er in 10 jaar tijd 138 beroepsjournalisten minder zijn. Ook daalt het aantal nieuwe stagiairs-beroepsjournalisten verder.

Daarenboven werden enkele nieuw opgestarte magazines ("Wilfried" en "Eddy") al snel terug stopgezet omdat ze verlieslatend bleven.

Tot slot hebben sommige mediahuizen de verkoop van de abonnementen of losse verkoop gecentreerd op één of meerdere platformen. Roularta Media Group nv stimuleert zijn geschreven persproducten bv. via de website www.abonnementen.be. Daarnaast biedt het met de website www.mijnmagazines.be en de Mijn Magazines-app een soort Spotify voor magazines aan. DPG Media werkt dan weer via de website en app www.tijdschrift.be.

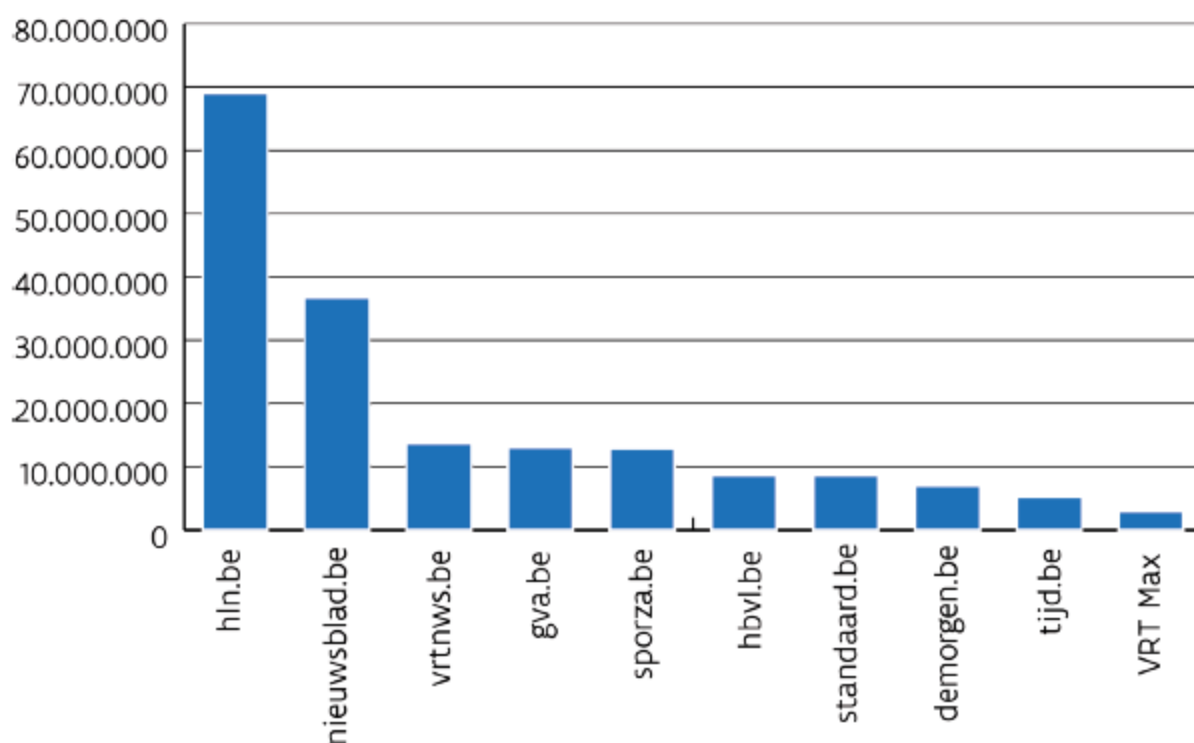
5.4 Internet

Het is erg moeilijk om een “Vlaamse” internetsector af te bakenen. Het medium staat het toe om gemakkelijk toegang te krijgen tot wereldwijde informatiebronnen, en veel internationale spelers zijn in België actief met hun eigen lokale variant.

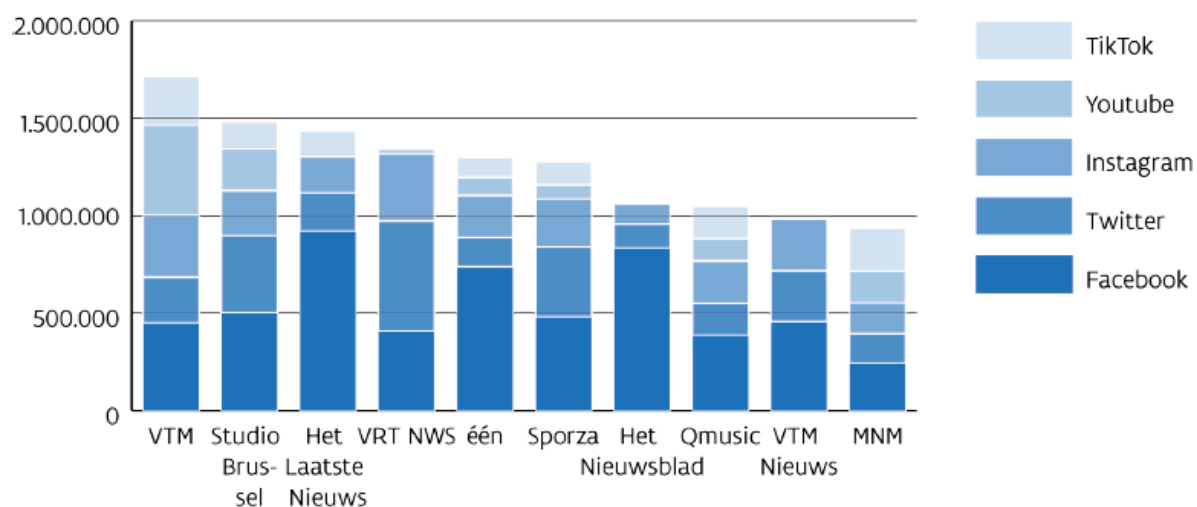
De mogelijkheden van het internet worden door de verschillende mediavormen intensief gebruikt. Sociale media, websites en apps zijn de vaste verlengstukken geworden van heel wat Vlaamse mediamerken uit radio, tv en geschreven pers. De relatieve populariteit van radio, tv of geschreven pers in hun eigen medium, wordt niet altijd weerspiegeld op het internet. De nieuwsmedia zijn erg populair, hun websites en apps worden het meest bezocht. Ook op sociale media doen zij het goed, samen met radiomerken Studio Brussel en Qmusic. Het valt op dat de populariteit van deze radiomerken op sociale media zich niet vertaalt in websitebezoeken. Omtrent het aantal bezoekers van gratis nieuwsapps valt op dat HLN met stip op de eerste plaats staat. Het haalt meer dan vier keer zoveel bezoekers als eerstvolgende concurrent Het Nieuwsblad.

Hieronder worden deze uitspraken geïllustreerd met enkele figuren.

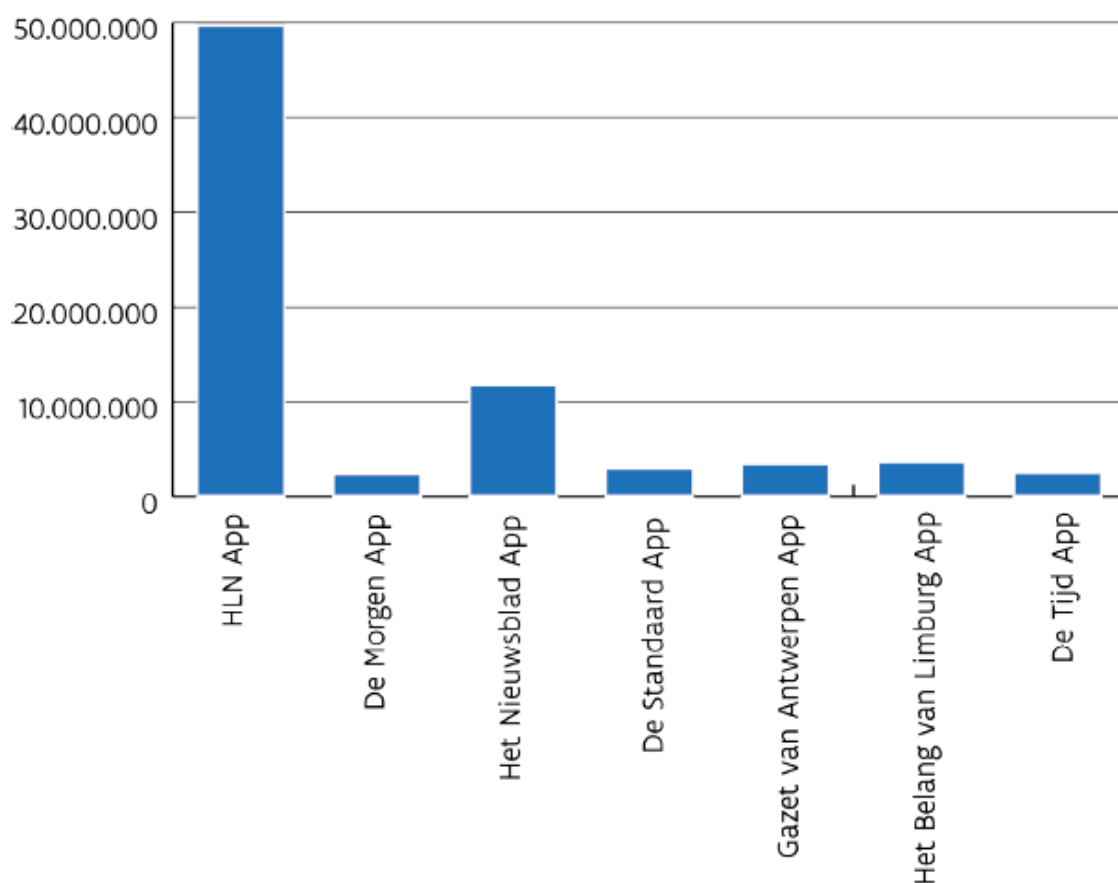
Figuur: online populariteit – websites top tien

Figuur: online populariteit – sociale media top tien

Figuur: bezoekers nieuwsapps juni 2022

Convergentie en crossmedialiteit zijn ondertussen ingeburgerd in het Vlaamse medialandschap. Merken zijn de belangrijkste ankerpunten geworden en worden probleemloos van de ene naar de andere mediavorm geëxporteerd. Denk maar aan Sporza.

Samenvattend kunnen we stellen dat het medialandschap dus voortdurend in beweging is. Zo zagen we dat de Vlaamse mediasector algemeen de coronacrisis goed verwerkt heeft. Voor DPG

Media, Mediahuis en Roularta was 2021 een zeer winstgevend jaar. Deze groepen kenden ook op internationaal niveau een mooie groei. In schril contrast staat de sector van de lokale en gratis pers. Verschillende huis-aan-huismagazines stopten. Onderzoek van de VRM m.b.t. lokale journalistiek toont aan dat het gemiddeld aantal private lokale nieuwsmedia per gemeente daalt. De gratis en lokale nieuwsmedia staan duidelijk onder druk.

Verder moet het medialandschap zich aanpassen aan de huidige technologische situatie. Online speelt namelijk een steeds belangrijkere rol. Het zijn echter voornamelijk buitenlandse bedrijven die de sleutelposities op het internet in handen hebben. De populairste sociale media, appwinkels en zoekmachines in Vlaanderen zijn eigendom van Amerikaanse bedrijven. Om deze concurrentie het hoofd te bieden, gaan Vlaamse reclameregies steeds vaker samenwerken op vlak van online reclame. Zo geraken verschillende mediagroepen met elkaar verstrengeld. Voorbeelden hiervan zijn Ads & Data en de overname van RTL Belgium door DPG Media en Groupe Rossel (elk 50%).

Tot slot werd in juni 2022 de veiling van het nieuwe 5G-spectrum en het bestaande 2G- en 3G-radiospectrum geveild door het BIPT. Vijf operatoren namen deel aan de veiling en konden elk een deel van het radiospectrum verwerven. Hierdoor zullen ze de komende twintig jaar het mobiele telecomlandschap in ons land bepalen.